

Aktivisthefte for Rødt

Versjon 1.0

Det du her har fått, er noe nytt i Rødt.

Dette er et hefte som er ment som et praktisk redskap for Rødts aktivister. Formålet er at man skal kunne finne de faktaopplysningene man måtte trenge på en rask og enkel måte, og dessuten diverse forslag til konkrete argumenter på de ulike hovedsakene våre.

Hver hovedsak har fått en seksjon i heftet. Etter en kort tekst om hvorfor det er en viktig sak for Rødt og en tekst fra Klassekampen om temaet, følger et faktaark der man får en presis gjennomgang av kronologi og relevante faktaopplysninger. Deretter følger en argumentasjonsdel som skal fungere som en gjennomgang av den viktigste argumentasjonen vår under hver sak. Samtidig er det meningen at man skal kunne klippe og lime fra denne argumentasjonsdelen inn i egne innlegg, enten det er snakk om avisinnlegg, innlegg på møter eller i nettdiskusjoner. Ikke minst i nettdiskusjoner vil fakta- og argumentasjonsdel forhåpentligvis kunne forenkle det å skulle delta. Hvis man har brukt et par minutter på å orientere seg i faktadelen, vil man seinere kunne finne akkurat det tallet eller den opplysningen man trenger på få sekunder.

Dermed vil man kunne snekre sammen et leserinnlegg på rekordtid, sette sammen et innlegg på et møte eller til og med kunne bruke faktadelen om man deltar i et debattpanel. Det kan trolig være lurt å ha dette dokumentet både lagret på egen datamaskin og i tillegg skrive det ut på papir.

Dette heftet skal altså gjøre det enklere å være en aktivist for Rødt nå i innspurten av valgkampen, men også etterpå. Det er ment for å brukes internt i Rødt og er altså ikke noe som skal spres til andre (sjøl om det slett ikke står noe hemmelig her, men vi har så mange andre fine hefter som egner seg bedre til å spres). Lykke til med bruken av dette verktøyet!

Hvis du har kommentarer til heftet, oppdager noe som er feil eller har andre henvendelser, kan de sendes på mail til nina.reim@gmail.com

Rødt trengs på Stortinget!

Nyttige fakta:

Politisk:

- Å stemme inn en stortingsrepresentant fra Rødt er like "trygt" som en fra SV eller AP med tanke på å unngå en Høyre/FrP-regjering.
- Rødt har gjort det helt klart at vi vil stemme på en regjering som er så langt unna Siv Jensen og FrPs politikk som mulig.
- Samtidig handler valgkampen om mer enn Jens mot Jensen. I saker som tjenstedirektivet, pensjonsreformen og deltakelsen i Afghanistan er det lite som skiller de to statsminister-kandidatene. Vil man være sikker på at den klamme enigheten vil bli brutt på spørsmål som disse, er det bare Rødt som kan være garantisten for det.

Valgteknisk og -taktisk:

- Rødt har direkte mandatsjanser i to fylker: Oslo og Hordaland.
- I disse to fylkene er det å stemme Rødt vel så taktisk som å stemme SV.

- I disse to fylkene er det å stemme Rødt vel så taktisk som å stemme SV.
- I 2005 manglet Torstein Dahle 3013 stemmer på å få mandat. SV manglet på sin side 6127 stemmer på å få et andremandat.
- Med sine 19 615 stemmer hadde SV rundt 7000 stemmer til overs, stemmer som bidro til at Torbjørn Hansen fra Høyre fikk plass på Stortinget i stedet for Torstein Dahle.
- I Oslo er situasjonen liknende. Rødts gode resultat i kommunevalget 2007 på 5,2 % ville gitt stortingsmandat.
- I samme valg ville SV manglet nærmere 16 000 stemmer på et nytt mandat.
- Også her kan Rødt ta et mandat fra Høyre eller Arbeiderpartiet, dersom flere SV-velgere stemmer taktisk.
- Til høsten kan nettopp slike vurderinger få mye å si dersom man vil hindre FrP og Høyre i å danne regjering.

Gode argumenter:

- **RESULTATER:** Rødt skal på Stortinget for å skape flertall rundt saker der folk er enige med oss. Noen av de viktigste kravene er bevaring av uførepensjon, reversere kutt i alderspensjon, og nei til oljeboring i nord. Sammen med fagbevegelsen skal vi presse regjeringa til ikke å kutte i uførepensjonen. Sammen med miljøbevegelsen skal vi presse regjeringa til å gå mot oljeboring i nord.
 - ◇ Rødt vil i slike saker bety en viktig forskjell: Her slåss vi for standpunkter som flertallet er enig med oss i, og som sterke organisasjoner støtter – men som i dag ikke har noen tydelige talspersoner på Stortinget. Med Rødt på Stortinget øker kraften i disse kravene.
- **PRINSIPPER:** Vi skal på Stortinget for å slåss for politiske standpunkter som er så viktige at vi aldri vil kompromisse dem bort, slik SV har gjort i regjering. Rødt vil aldri stemme for å bevilge en eneste krone til krigen i Afghanistan.
 - ◇ Uansett hvor mye Jens og Jonas måtte prøve å presse oss, vil du med Rødt på Stortinget være garantert en tydelig og konsekvent stemme mot krigen. Da vil den store delen av befolkninga som er mot krigen, endelig få sitt standpunkt representert på Stortinget.
- **TAKTISK LURT:** I Oslo kjemper Erling om sistemandatet mot millionær Nicolai Astrup fra Høyre, eldrebyråd Sylvi Listhaug fra Frp, Ola Elvestuen fra Venstre – partiet som er garantisten for at Frp får styre i Oslo, og Hadia Tajik fra AP – en varm forsvarer av regjeringas asyl- og flyktningepolitikk.
 - ◇ Hvis du vil styrke venstresida på Stortinget, må du stemme Rødt. Erling eller Torstein på Tinget vil bety veldig mye mer enn at det kommer inn enda en representant fra AP eller SV. Med Erling og Torstein på Tinget får du to ukorruperte og hardtarbeidende representanter som vil slåss for vanlige folk sine interesser. Det er på tide med et comeback på Stortinget!

Sjukehus er ikke butikk

Molde Sykehus

Kampen for å beholde lokalsjukehusene med medisinsk og kirurgisk akuttberedskap hele døgnet og gode fødetilbud er en av hovedsakene for Rødt av flere grunner.

Det har vist seg at det er få saker som engasjerer vanlige folk mer enn at helsebyråkrater og foretaksstyrer, med departementets stilltiende godkjenning, prøver å nedlegge eller nedgradere det lokale sjukehuset deres. Over 200 000 mennesker har engasjert seg gjennom underskriftsaksjoner, fakkeltog og andre markeringer for å forsvare sine lokalsjukehusstilbud etter at reformen ble innført. Spesielt har forslag om sentralisering og nedbygging av tilbud innen kirurgi og føde utløst sterke protester. Det handler om den grunnleggende tryggheten som folk trenger for at de kan få den hjelpen som trengs i en akutt krise, og at de ikke skal behøve å reise unødvendig langt for å få denne. Norge er et langstrakt land med spredt bosetting utenom de store byene. Undersøkelser viser at nesten 7 av 10 pasienter kan ferdigbehandles på lokalsjukehusnivå. Pasienter blir friskere av å ha pårørende i nærheten. Det er også en fordel i behandlingen at legen kjenner pasienten. Undersøkelser viser derfor både svært gode resultater og høy pasienttilfredshet ved lokalsjukehusene.

Samtidig er det som har skjedd i sjukehussektoren velegnet for å vise hvordan New Public Management virker i praksis, hvordan den bedriftsøkonomiske logikken som er styrende for privat sektor blir introdusert som den eneste gyldige også for offentlig sektor.

En varslet fiasko

Ap-direktørenes sykehusreform har vært en fiasko. For alle andre enn sykehusdirektørene. I Stoltenberg I-regjeringen satt det fem næringslivsdirektører. En av dem var Tore Tønne. Han sto i spissen for å omgjøre sykehusene til noe som liknet private bedrifter. I dette arbeidet fikk han varm støtte fra Høyre og Framstegspartiet og møtte intens motstand fra LO og alle andre fagforbund i helsesektoren. Det viste seg at alle fagforbund i helsesektoren hadde rett og at «direktør-venna» til Jens også i dette spørsmålet tok feil.

For problemene i sykehussektoren lot seg naturligvis ikke løse ved å innføre markedsorienterte styrings-systemer. Årsaken er ganske enkelt at ingen politiker våger å gjøre om helsesektoren til et ordinært marked der de som har penger kan kjøpe seg friske, mens de fattige kan ha det så godt. Derfor er det Staten som betaler (nesten) hele gildet. I dag er situasjonen slik at departementet deler ut en viss pott penger til sykehusene og sier at «sånn og slik» skal bli gjort. Så viser det seg hvert år at «sånn og slik» koster mer enn den potten som er delt ut. Dette har nå gjentatt seg fem år på rad. Det skaper noen problemer.

Kongstanken til «direktør-venna» var at når man bare kvittet seg med politisk styring og fylte opp med blå-russ i sykehusstyrene skulle det på dynamisk vis kuttes og kappes i tilbudet slik at det ikke ble brukt mer penger enn bevilget. Slik er man jo vant til i næringslivet der det er legitimt å sparke og legge ned når bunnlinja er rød. Men så enkelt var det ikke. Dels ble det ikke så mye blå-russ i styrene som forutsatt. Dels viste det seg at ikke en gang blå-russen var i stand til å stå imot massive fakkeltog som protesterte mot nedlegging av lokalsykehus. Og hvis de i blant likevel la ned, grep ministeren inn fordi nedlegging kunne true et utsatt stortingsmandat.

På den annen side er det knapt noe å spare på å legge ned småsykehusene. De store summene renner ut helt andre steder. Stoltenberg har rett i at det ikke er mulig å oppnå «full sykehusdekning» fordi det stadig fins nyere og dyrere behandlingsformer. Men nettopp derfor må det gjøres prioriteringer. Og slike prioriteringer er genuint politiske og må gjøres av politisk valgte representanter som kan stå til ansvar overfor velgerne. Prioriteringsspmåler kan ikke løses av lekemarkeder der det er «lønnsomt» for det enkelte sykehus å skrive ut pasientene for tidlig fordi to ekstra observasjonsdøgn er en utgift mens re-innleggelse er en inntekt.

Det er vanskelig å styre helsevesenet. Det fins ingen enkle løsninger. Men denne reformen kunne ikke lykkes, og det ble Stoltenberg og «direktør-venna» hans fortalt i overbevisende detalj. Spørsmålet er hvorfor de ikke brydde seg. Et svar kan være at de lider av en religiøs tro på markeder. En annen kan være at de eneste som har hatt faktisk nytte av sykehusreformen er et sterkt voksende sjikt av sykehusdirektører som har økt lønningene sine fra en halv million til halvannen million i året.

Av Paul Bjerke

Klassekampen

- 06.03.2008

Nyttige fakta:

Bakgrunn:

- Norge har hatt en desentralisert sjukehusstruktur. Sjukehusene ble eid og drevet av hvert enkelt fylke.
- Det kan synes innlysende, men det viktigste grunnprinsippet var at pasientens medisinske behov var det som sto i fokus.
- Samtidig må det sies at økonomi og profesjonskamp også før sjukehusreformen kunne føre til at pasientene ikke fikk rett behandling og at prioriteringene av behandling kunne bli styrt av annet enn medisinske behov.
- At ”kvinnens sykdommer”, f.eks. stoffskifte-sykdommer, har hatt en lavere status enn typiske ”mannssykdommer” er for eksempel slett ikke noe nytt.
- Innsatsstyrt finansiering (stykkpris) ble innført i 1997. Det vil si at en betydelig del av sjukehusenes bevilgninger knyttes direkte til hvor mange pasienter de behandler og for hva.
- I dag er det en fordeling mellom en basisbevilgning på 60 % og bevilgning knyttet til aktivitet som utgjør 40 %.

Kort beskrivelse av selve sjukehusreformen

- Sjukehusreformen ble innført under Stoltenberg I-regjeringen 6. juni 2001. Vedtatt med Arbeiderpartiets, Høyres og FrP's stemmer.
- Den ble innført på rekordtid. Ble første gang lansert 12. august 2000. Bare seks ukers høringsfrist. Det gikk mindre enn seks måneder fra regjeringens høringsnotat ble lagt fram til reformen var vedtatt.
- Liten offentlig diskusjon. NRK brukte bare 4 minutter på saken fra jan. 2001 og fram til reformen var vedtatt.
- Delte inn landet i fem ulike helseregioner – nå fire.
- Sjukehusene ble definert som ”helseforetak”, altså som statlige foretak, styrt etter andre prinsipper enn vanlige, offentlige forvaltningsenheter.
- Frittstående styrer for helseforetakene.
- Ingen direkte folkevalgt kontroll med disse. Kun helseminister/-departement som øverste instans.
- Arbeiderpartiet var arkitektene for reformen.
- Offisiell begrunnelse var at man skulle få slutt på at folk ble ”kasteballer” mellom ulike forvaltningsnivåer. Reformen skulle gi ”klarere ansvarsforhold og mer helhetlig planlegging i sjukehusvesenet”.
- Samtidig var arkitektene bak, altså høyresiden i AP, innimellom mer ærlige om at formålet egentlig var noe annet.
- Tore Tønne: ”Det er ikke statlig overtakelse alene som er viktig, men at sykehusene kommer ut av den offentlige forvaltning.”
- Jens Stoltenberg: ”Det viktigste med denne reformen blir kontroll med økonomien. Et sykehus driver ikke forvaltning. Det driver tjenesteproduksjon.”
- Helseforetakenes styrer var gjennom helseforetaksloven først og fremst forpliktet til å holde den økonomiske balansen i tråd med Regnskapsloven.

- De enkelte sjukehusene/helseforetakene skulle også inn i et markedslignende system der de konkurrerer om pasientene med hverandre og med private sjukehus, som nå ble likestilt:
- ”Helseforetakene kan produsere tjenestene selv, eller kjøpe nødvendige tjenester av andre tjenesteytere, f. eks. private spesialister, laboratorier eller private sykehus.”
- Det overordnede fokuset på økonomi lå altså i selve modellen som ble valgt for organisering av landets sjukehus. Et hovedfokus på pasientens beste og å yte best mulig medisinsk behandling ut fra faglige vurderinger ble erstattet av et strukturelt press mot å prioritere inntjening.
- Idégrunnet for sjukehusreformen stammer fra det som heter New Public Management (NPM), som er en samling metoder når det gjelder organisering, ledelse og styring som skal føre til effektivisering av offentlig virksomhet. Det medfører innføring av marked, konkurranse og bedriftsøkonomiske styrings- og ledelsesprinsipper i offentlig virksomhet.

Flere sjukehus har fått redusert akuttberedskap og dårligere fødetilbud

- Press for å omgjøre fødeavdelinger til fødestuer, dvs kun med jordmor tilstede, ikke leger, og derfor uten mulighet til å foreta bl. a. keisersnitt.
- Fjerning av kirurgisk akuttberedskap og reduksjon av andre tilbud.
- Dette har skjedd noen steder, men ville skjedd på langt flere om det ikke hadde vært for en massiv folkelig mobilisering mot.

Byråkratisering

- Reformen har ført til en kraftig økning i antall administrativt ansatte.
- Det skal ha vært 5386 adm. ansatte i 1993. Dette hadde økt til 9345 ti år etter. Første året etter innføringen av reformen skal det ha blitt 475 flere i slike stillinger i norske sjukehus. Ingen andre yrkesgrupper i sjukehusene økte tilsvarende.

Vannvittig store underskudd?

- De store underskuddene innen sjukehussektoren det har blitt snakket så mye om, er ikke reelle. På papiret kan det se ut som om store summer ekstra har blitt brukt på sjukehus, men det meste av dette skyldes nye regnskapsregler, at sjukehusene har fått overført nye oppgaver (rusomsorg, sjuketransport), pris- og lønnsøkninger og en viss styrking av noen politisk styrte satsingsområder.
- Når man trekker dette fra samlet økning, ender man opp med at sjukehusutgiftene ikke har økt med mer enn 3 mrd fra 2002 til 2008, noe som er meget moderat, med tanke på de enorme omstillingene som har foregått, stadig eldre befolkning m. m.
- Utgiftene til helse som andel av BNP ligger midt på treet innenfor OECD.

Vår politikk:

- Vi ønsker å avvikle foretaksmodellen og ta sjukehusene tilbake til offentlig forvaltning og demokratisk styring.
- Vi mener at markedsstyring og konkurranse i sjukehussektoren bør avskaffes.
- Vårt alternativ:
 - ◊ en rammebasert finansieringsordning uten stykkpris.
 - ◊ At Regnskapsloven erstattes med budsjett- og regnskapssystemer tilpassa offentlig drift.
- Vi arbeider for:
 - ◊ Å forsvare lokalsykehus og sykestuer mot nedlegging.
 - ◊ Medisinsk og kirurgisk akuttberedskap hele døgnet og gode fødetilbud på alle lokalsykehus
 - ◊ Å få omgjort vedtak som har fjerna kirurgisk akuttberedskap og redusert fødeavdelinger til fødestuer.
 - ◊ Økonomiske rammer som opprettholder og styrker lokalsjukehusene.

Gode argumenter:

- Hele reformen bygger på en grunnleggende mistillit til de ansatte og en forutsetning om at offentlig sektor med nødvendighet er mer ineffektiv enn privat sektor og derfor må styres mest mulig som sistnevnte. (Her kan man bruke både USA's helsevesen og finanskrisens som oppvisning i hva som skjer når kort-siktig gevinst og uhemmet grådighet er styrende logikk som eksempel på hvor absurd en slik påstand er.)
 - ◊ Rødt vil ta skarp avstand fra en slik grunnleggende mistillit til de ansatte. Helsesektoren *har* riktignok blitt preget av profesjonskamper, men disse har ikke blitt mindre av sjukehusreformen. Tvert imot har reformen ført til en oppsplitting mellom offentlige og private aktører og mellom ulike offentlige enheter som premierer et snevrere fokus og *mindre* samarbeid enn før.
 - ◊ Når det man skal ha fokus på er egen enhets inntjening, blir samarbeid på tvers og kompetanseutvikling lett en ren utgift, og i verste fall kan det på noen områder innebære å gi fra seg noe som sees som "forretningshemmigheter".
- Legeforeningen har påpekt at breddekompetanse er en egen kvalitet, som må være likeverdig med spisskompetanse. For å bli behandlet riktig, må det først stilles riktig diagnose. Dersom sykehuset ikke har generalister med breddekompetanse, kan det være farlig for pasienten. Gjennom media er vi blitt kjent med historier om pasienter som fraktes mellom ulike sykehus før de overhodet får en diagnose. En kvinne som kommer inn med akutte magesmerter, bør mottas en lege som kan vurdere om hun trenger gynekolog, indremedisiner eller kirurg.
- I Legeforeningens rapport om lokalsykehusene, pekes det på at eldre, som ofte har sammensatte lidelser, har behov for en bred akuttberedskap. "En akutt funksjonssvikt hos en eldre pasient kan bety en meget komplisert diagnostisk utfordring og krever ofte samspill mellom akuttkirurgi og akuttindremedisin", skriver Legeforeningen. "Utredning, diagnostikk og valg av behandling er avgjørende for utfallet av en sykdom eller skadetilstand", heter det videre.
- Noe av problemet med sentralisering er at de færreste pasienter ankommer sykehuset ferdig diagnostisert, slik at sykehuset trenger allsidig kompetanse for vurdering.
 - ◊ Et annet problem er at syketransport mange steder i landet fremstår som en risikosport om vintren. Økende ekstremvær med vind og ras stenger ofte veier og fergestrekninger. Det samme været setter begrensninger for fremkommelighet for ambulanshelikopter.
 - ◊ En tredje faktor er helhetsperspektivet på aktiviteten ved de små sykehusene: Når kirurgien tas ut av sykehuset, svekkes grunnlaget for støttefunksjoner som anestesi/overvåking, laboratorium og røntgen. De fremstår som dyrere i drift og er mer utsatt for kutt i budsjettprosessen. Dermed blir de også mindre attraktive arbeidsplasser og kan få bemanningsproblemer.
- Dagens økonomistyringssystem med bruk av regnskapsloven hentet fra private aksjeselskaper, driver fram nedskjæringer og sentralisering. Et eksempel på dette er at en bygning som UNN eide ble taksert til 24 millioner kr., men ble solgt for 600 000 kr. Det som reelt sett var en inntekt, ble dermed istedenfor bokført som et tap på 23,4 millioner, og dette ble da en betydelig sum som UNN måtte spare inn på budsjettet sitt!

- Godt eksempel fra Paul Bjerke i innledningen: Mange pasienter skrives ut for tidlig, fordi to ekstra observasjonsdøgn er en utgift mens en reinnleggelse er en inntekt. Det skal ha blitt 5400 flere ”svingdørspasienter” og antall pasienter som måtte legges inn som øyeblikkelig hjelp økte med 10 % fra 2004 til 2005 (Helseheftet s 38).
- Antall klagesaker i Pasientskadeerstatningen skal ha økt betydelig etter reformen. For eksempel ble det 8. mars 2007 meldt at antall alvorlige fødselskader med varige hodeskader (cerebral parese) som utgang økte fra 11 i 2005 til 26 i 2006 (Helseheftet s 38).
- Om sjukehusreformen har ført til en gjennomgripende omstrukturering av norsk helsevesen, er endringene heldigvis ikke irreversible. Flere norske aviser hadde sommeren 2009 oppslag om skotsk helsevesen, hvor man faktisk har valgt å gradvis fjerne alle de New Public Management-elementene som også der har gjennomsyret måten å organisere helsevesenet på. I en god artikkel i Aftenposten* fortelles det om skotske sjukehus som nå holder budsjettene, har betydelig produktivitetsvekst, samtidig som de gradvis har fjernet stykkprisfinansiering, foretaksmodell, anbuds konkurranser og bestiller/uførermodeller. De har dessuten tatt tilbake støttetjenester som reinhold og kantine.
 - ◊ Erfaringen som refereres fra Skottland var nettopp at sjukehusene sluttet å samarbeide, men heller holdt nye gode ideer for seg sjøl. Det ble overetablering av populære tilbud og markedsløsningene ble svært ineffektive fordi store summer gikk bort til å telle, måle og kontrollere alt mulig.
 - ◊ Man har likevel ikke gått tilbake helt til ”gamlemåten”, for man sørger for jevnlig vurdering av driften, men der det er større muligheter for å måle variabler som ikke så lett lar seg måle og telle. Dessuten kan man skille mellom ulike årsaker til underskudd, om det skyldes dårlig drift eller at flere pasienter eller mer krevende typer pasienter får behandling. Om det er det siste, økes bevilgningene, men om det er det første, settes det inn tiltak, ikke bare formaninger eller ”straff” (som kanskje bare øker problemene).
 - ◊ * <http://www.aftenposten.no/nyheter/iriks/article3174502.ece>
- Via sjukehusreformen har man ved et pennestrøk erstattet hele den Hippokratiske lege - ed med en rein BI-logikk som grunnlag for hvordan helsevesenet her i landet drives!

Gullkorn fra ”fienden”:

”Dette er bortimot en blåkopi av Frps politikk. I store trekk kunne jeg ha skrevet dette selv.”

John Alvheim, daværende helsepolitisk talsmann for Frp i januar 2001.

Tidligere styreleder i Helse Nord, Olav Helge Førde, ble interjuet av avisa Nordlys i 2004. Han fortalte der at han så at han var utpekt som styreleder da han sjekket e-posten en julidag i 2001.

”Jeg ringte to fotsoldater jeg visste var dyktige, så begynte kjøret. Helt over stakk og stein. Jævlig morsomt. I august møtte jeg ministeren (Tønne, vår anm.) og ble innkalt til et møte ti dager senere. Da fikk jeg beskjed om å ha på plass sykehusstrukturen tre uker senere. Jeg hadde ingen administrasjon. Styret hadde ikke hatt møter.” Han avsluttet med følgende: ”Så gikk det! Det er et slags diktatorisk råkjør, men det gikk greit.”

Dette sitatet illustrerer både hastverket og den totale mangel på demokratisk forankring som omorganiseringen fra sykehus til foretak hadde.

”Den største omveltningen siden Harald Hårfagre”

Tore Tønne, helseminister

Krisepakker til folk, ikke banker!

De siste to årene har vi fått ekstra mange eksempler på hvor totalt ubrukelig kapitalismen er som system for å styre produksjon og fordeling av ressursene på kloden. Det burde være klart og tydelig for de fleste nå, men isteden ser vi at borgerskapet og deres allierte kappes om å avlede og bortforklare. Dette gjør de for at folk skal unngå å stille spørsmålet: Hva skal vi med et system der rikingene bygger formuer i gode tider, mens fellesskapet alltid må redde dem når det kniper, når deres egne handlinger har ført dem mot stupet? Vi i Rødt skal stille dette spørsmålet, men vi skal også trekke analysen videre og peke på at kapitalismen har en indre logikk som i seg sjøl *må* føre til kriser, til rovdrift på naturen og på mennesker.

Vi har ikke bare gode analyser, men også fornuftige krav om at krisepakkene bør være for å hjelpe vanlige folk som rammes av krisen, ikke de som har skapt den. Krav om at sulteføringen av kommunene må stoppes, for det er helt absurd at regjeringen sjøl i denne situasjonen ikke sørger for å gi kommunene kraftig økte rammebevilgninger. De andre partienes lokalpolitikere er nok helt enige i dette, men Rødt er likevel aleine om å si det høyt og tydelig, noe som er en av mange grunner til at Rødt virkelig trengs på Tinget.

Markedets seier?

I fjor høst ble verden rammet av den såkalte «finanskrise». En gigantisk finansboble sprakk. Usikrede lån til amerikanske boliger var akkurat så råtne som enhver burde skjønt.

Kjerneinstitusjonene på Wall Street og resten av Vestens finanssystem sto i fare for å kollapse.

I denne kritiske situasjonen grep statsmaktene inn med hard og effektiv hånd. Regjeringene både i USA og de fleste europeiske land støttet de vaklende bankene og forsikringselskapene med beløp som for de fleste er utenfor fatteevne. Mange hevdet at dette var en form for «sosialisme», og at «markedsliberalismen» nå hadde fått dødsstøtet. Beklageligvis var dette helt feil. Disse redningsoperasjonene handlet nemlig minst av alt om sosialisme.

Verken statlig eierskap eller omfattende statlige inngrep i økonomien har i seg selv noe med sosialisme å gjøre. Staten er først og fremst et redskap for å utøve samfunnsmyndighet. Det avgjørende er derfor hvilke interesser som i ulike sammenhenger kan kontrollere staten.

Disse interessene kunne knapt vært tydeligere demonstrert enn de ble sist høst. Topplederne som gjennom hemningsløs grådighet styrte systemet til kanten av stupet, satt igjen med feite fallskjermer. Deres selskaper – og dermed deres eiere – ble holdt flytende ved hjelp av redningspakker. På den andre siden: Krisas ofre som mistet jobben sin og/eller huset, fikk knapt noen hjelp.

Det samme bildet ser vi, i noe mindre grelle farger, i Europa. Arbeidsløsheten har passert ti prosent i flere EU-land. Sikkerhetsnettet for dem som mister jobben, er svært varierende. I deler av Øst-Europa er situasjonen dramatisk. På den andre siden kan spekulantene, banksjefene og politikerne – som hadde ansvaret for miseren – fortsette å spise krokodilleforretter på sine middelhavsyahter.

Dette er naturligvis ikke sosialisme. Det viser tvert imot hvordan kapitalinteressene var i stand til å bruke staten til sine formål. Statenes takling av finanskrise er derfor et uttrykk for kapitalinteressenes styrke. Og utviklinga seinere har jo overhodet ikke endret disse maktforholdene i de vestlige landene.

Den første reaksjonen fra velgerne på det som hadde skjedd, fikk vi i EU-valget. Høyresida vant en klar seier, sosialdemokratene gjorde det historisk dårlig. I sin spalte i Dagsavisen tar NHO-direktør Paul Chaffey resultatet av EU-valget til inntekt for at folkene fortsatt støtter markedsliberalismen: «De største tilhengerne av frihandel og markeder på den demokratiske høyresiden ... gjorde det best av alle.»

Chaffey har ikke nødvendigvis rett. Sosialdemokratiets svar på krisa var nemlig at alt skulle fortsette som før. Der de sosialdemokratiske partiene satt med makta, som i Norge, ble det ikke gjennomført noen tiltak for å begrense finanskapitalens makt. Og der sosialdemokratene levde i opposisjon, ble det ikke engang foreslått betydningsfulle tiltak for å bygge ned finansoligarkenes kontroll over samfunnsøkonomien.

Kanskje det var derfor de sosialdemokratiske velgerne satt hjemme, mens høyresidas mer bemidlede støttepillere, som normalt benytter stemmeretten uansett, fikk fritt spillerom.

Av Paul Bjerke

Klassekampen

- 18.06.2009

Nyttige fakta:

USA:

- 2007: Tidens første virkelig globale krise starter.
- Mars 2008, NTB: Tusenvis kjemper for å beholde husene sine i USA. 85 000 tvangs salg bare i Ohio i 2007.
- 15. september 2008: Lehman Brothers konkurs. 613 mrd \$ i gjeld.
- Krisepakke i 2008 på \$ 700 mrd.
- Krisepakke fra Obama på \$ 819 mrd.
- Reallønnsnedgang fra 2005. Veksten før det har dessuten vært svært skjevt fordelt. Middel- og arbeiderklassen har i stor grad måttet ta opp lån for å klare å opprettholde levestandarden.
- Lånenivået for amerikanske husholdninger (sett i forhold til BNP) var i år 2000 like høyt som nivået i 1930, ved starten av depresjonen, og økte videre med nærmere 50 % fram til 2007.
- 78% har kredittkort og kredittkortgjelda er på \$ 1000 mrd.
- *Subprime-lån*: Betegnelse på lån gitt til personer med dårlig kreditthistorie eller lav/usikker inntekt. Høyere rente enn vanlige lån. Dette markedet økte kraftig på 2000-tallet. Da boligprisene flatet ut og til slutt begynte å synke, kollapset boblen.
- Via bonuser, opsjoner og resultatlønn har det blitt et enda sterkere fokus enn før på kortsiktig fortjeneste blant bedriftsledelser, meglere på Wall Street og helt ned til menige bankansatte. Dette har også skapt en stadig jakt på nye områder eller metoder for å øke inntjeningen.
- Samtidig handler dette ikke først og fremst om enkeltpersoners eller -firmaers grådighet, men om den grunnleggende drivkraft under kapitalismen hvor kapitaleierne stadig må jakte på nye områder og metoder for å kunne opprettholde en tilstrekkelig høy profittrente sammenlignet med andre kapitaleiere, ”ekspandér eller dø”.
- Når kapitalen i verden vokser og vokser, blir det stadig vanskeligere å finne nye muligheter til investeringer basert på arbeidsfolks faktiske verdiskapning som gir stor nok profitt. Dermed har det dukket det opp mer eller mindre oppfinnsomme måter å framstille flytting av penger, forventninger om framtidig avkastning osv. som verdiskapning, sjøl om det egentlig handler om tomme verdier.
- Et annet utslag av den stadige jakten på (gode nok) investeringsmuligheter er et press for å åpne opp stadig nye sektorer av samfunnet for kapitaleierne til å tjene penger på. Både den norske sjukehus- og pensjonsreformen kan delvis sees som utslag av dette ønsket.

Norge

- Slike bobler, forårsaket av en totalt uansvarlig og kynisk finansnæring er slett ikke noe som er begrenset til USA. Både i Europa og i Norge finner man det samme, om enn ikke like omfattende.
- ”Finansrådgivere” (eller retttere sagt -selgere) i blant annet DnB Nor har drevet aggressiv markedsføring av såkalte ”strukturerte spareprodukter” overfor vanlige kunder som ofte har finansiert disse gjennom å ta opp lån. En rekke klager til Bankklagenemnda førte til at Kredittilsynet la ned forbud mot slik markedsføring i februar -08. Anslagsvis skal nordmenn ha investert 48 mrd. kr. i slike spareprodukter.
- Finansrådgivere fra selskapet Terra Securities overtalte i 2001 kommunene Rana, Hemnes, Hattfjelldal og Narvik til å gå inn i det amerikanske obligasjonsmarkedet med 451 mill. kraftkroner. Beløpet ble belånt med 3,6 mrd. med sikkerhet i framtidige kraftinntekter, totalt investert 4 mrd.
- Produktene var skapt av amerikanske Citigroup, men altså kjøpt via norske Terra Securities, som fikk skarp kritikk for uetisk opptreden da boblen sprakk og som deretter ble erklært konkurs.

De norske krisepakkene

- Garantier for bank- og finansnæringen på 350 mrd. i statsobligasjoner, oktober 2008.
- Økt egenkapital i Kommunalbanken slik at utlån kan øke med 20 mrd.
- 50 mrd. til eksportindustrien/GIEK
- Pakke på 20 mrd. i januar 09:
 - ◊ kommunene 6,4 mrd.
 - ◊ jernbanen 3,8 mrd.
 - ◊ nye bygg 2,8 mrd.
 - ◊ helseforetak 6,5 mrd.
 - ◊ miljø/ CO2-håndtering 1,9 mrd.
 - ◊ fattigdomstiltak 1,9 mrd.
- Bankpakke 2, februar 09:
 - ◊ Statens Finansfond på 50 mrd.
 - ◊ Statens Obligasjonsfond på 50 mrd.
- Vi ser altså at pengene som har gått til kommunene og offentlig sektor som sådan er for småpenger å regne sammenlignet med det som har gått til bankene.
- Kommunene sultefores. 2006 er det eneste året i de rødgrønnes regjeringstid hvor norske kommuner ikke har gått med kraftige underskudd. Da hadde de 676 mill. i overskudd.
- I 2007 hadde de derimot så mye som 12, 125 mrd i underskudd, og i 2008 ble dette doblet (!) til 24, 695 mrd.

Vår politikk:

- Festen på verdens børser er over, og det er folk flest som sitter igjen med regningen. Flere og flere merker konsekvensene av dyre boliglån, og mange steder ser vi permitteringer og nedleggelse.
- Samtidig fortsetter finansministeren å pløye oljeformuen inn på de internasjonale finansmarkedene. Regjeringen forteller oss at økt velferd vil knekke økonomien, samtidig som de graver dypt i lommene for å holde liv i landets banker.
- Rødt vil ha en krisepakke for folk, ikke for banker. Vi vil bruke fellesskapets rikdommer på å sikre velferden og skape arbeidsplasser, og lar oss ikke stoppe av byråkratene i Brussel eller EØS-avtalen. Vi blir fortalt at vi ikke har råd til å bygge ut velferden. Sannheten er at vi ikke har råd til å la være.
- Rødt på Stortinget vil blant annet arbeide for:
 - ◊ en solid og forutsigbar kommuneøkonomi
 - ◊ å stanse og reversere privatisering, og nasjonalisere viktige selskaper som Telenor, DnBNor og Statoil
 - ◊ storstilt sosial boligbygging i kommunal regi
 - ◊ å øke dagpengene for arbeidsløse til 100% av lønn
 - ◊ en likelønnsrett som sikrer kvinner ei lønn å leve av
 - ◊ 6-timersdag med full lønnskompensasjon

Gode argumenter:

- Den økonomiske krisen vi nå ser, er et ypperlig eksempel på hvor dårlig egnet grådighet og ensidig jakt på profitt er som drivkraft for å styre økonomien og styre verden for den saks skyld. Samtidig er dette fokuset en nødvendighet som følger av at vi har et økonomisk system der den enkelte bedrift har valget om ”ekspander eller dø” i et marked der det er den sterkeste rett som gjelder, og der politikerne på flere og flere områder har trukket seg helt tilbake.
- Bernhard Madoff heter en amerikaner som nå har blitt dømt til 150 år (!) i fengsel for å ha drevet et investeringsfirma som viste seg å rett og slett være noe å la et pyramidespill, men dette har kundene hans vært helt uvitende om. Madoff har blitt stemplet som en ordentlig kjeltring, i motsetning til de andre sjefene som har blitt anklaget for å ha brutt loven i seinere år, for eksempel i forbindelse med Enron-skandalen. Men er det man har drevet med på Wall Street og i amerikanske finansselskaper egentlig så ulikt fra det Madoff har drevet med?
 - ◊ Det er i hvert fall et tydelig pyramidepreg over det som har foregått. Man har tatt større og større risiko, og dette har latt seg forsvare bedriftsøkonomisk fordi disse risiki i stor grad har blitt skjøvet over på andre ved å videreselge for eksempel gjeld. Aksjekursene har blitt skrudd i været, samtidig med at de har hatt en svakere og svakere realøkonomisk forankring. Man har helt bevisst utviklet systemer for pengeflytting og fått kunder til å sette penger i ulike ”spareprodukter” som har gitt innrykk av lønnsomhet og avkastning, men som har vært rene finansielle korthus.
- Det som har skjedd, er altså at store deler av verdens elite har gått på kasino på jakt etter kortsiktig gevinst. Men når kasinoet heter børsen og når det man gambler med er folks boliger og arbeidsplasser, ser vi hvor dårlig egnet et såkalt fritt marked der grådighet blir gjort til dyd er til å styre hva som produseres og hvordan vi fordeler det.
- Det kan synes merkelig at kommunenes underskudd har økt enda mer under de rødgrønne enn under Bondevik 2-regjeringen, men dette skyldes at kommunene har blitt pålagt en rekke nye oppgaver og har måttet dekke økte lønns- og pensjonsutgifter, uten at bevilgningene på langt nær har økt tilsvarende. Sånn sett har de rødgrønne faktisk på mange måter sulteforet kommunene enda mer enn Bondevik 2-regjeringen.
- Da finanskrisen kom, falt plutselig argumentet bort om at det offentlige forbruket måtte holdes nede på grunn av ”overoppheting av økonomien”. Sjøl i en sånn situasjon, har man valgt at krisepakkepengene til kommunene utelukkende skal gå til investeringer, ikke til drift. Det er nesten så man skulle tro at de rødgrønne ministrene innerst inne er enige med Erna Solbergs gamle påstand om at kommunene *egentlig* har mer enn nok penger – det er bare måten de blir brukt på som er problemet.

- Samtidig som kommunene altså fortsatt i denne situasjonen sliter med fryktelig trange budsjetter, har regjeringen valgt å gi rause bidrag til banker og andre finansinstitusjoner, i første omgang knapt uten et eneste krav knyttet til disse.
 - ◊ Det ble jo uttalt fra flere at regjeringens krisepakke var skreddersydd for DnB Nor og de hadde tydeligvis glede av denne i hvert fall: DnB Nor oppnådde et driftsresultat før nedskrivninger og skatt på 6109 mill. kr. i 1. kvartal 2009. Driftsresultatet er konsernets beste noensinne. Tilsvarende resultat i 2008 var 1454 mill. kr.

Ingen kutt i uføretrygden!

Pensjonsreformen er et av de største angrepene vi har sett på vanlige folk og på velferdsstaten på flere tiår. Reformen er både ment å være et middel til å redusere pensjonsutgiftene, men samtidig representerer den en gigantisk omfordeling fra fattig til rik, fra sjuk til frisk, fra kvinner til menn og fra arbeiderklasse til midtre og øvre middelklasse.

Likevel har Rødt vært alene om å ha en grunnleggende kritikk av denne reformen helt fra den ble lansert. At dette er en sak som engasjerer har vi fått godt demonstrert i de siste par lønnsoppgjørene, og ikke minst nå i vår. Likevel er det neppe en sak som vil synes i valgkampen i og med at det ikke akkurat er en vintersak for de andre partiene. Men det er viktig at Rødt bidrar til at den ikke glemmes, og særlig fordi uføretrygden også skal tilpasses "pensjonsreformens grunnleggende prinsipper".

Pensjonsdrama

Fellesforbundets landsmøte neste uke kan avgjøre tidligpensjonens framtid. Det var Stoltenbergs første regjering som satte ned Pensjonskommisjonen og ga den direktiv om å kutte de offentlige utgiftene og privatisere mest mulig, slik at Storebrand og vennene hans kan legge klørne sine på pensjonsmidlene våre. Den jobben gjorde kommisjonsleder Sigbjørn Johnsen til Stoltenberg og Bondeviks tilfredshet, og seinere sluttet et «bredt stortingsflertall» (som det heter når Ap driver høyrepolitikk) seg til nedskjæringsforslagene. Men de våget ikke å ta Avtalefestet Pensjon (AFP).

Årsaken er lett å se: AFP er LOs baby. Avtalefestet pensjon (AFP) gir fagorganiserte rett til å gå av når de er 62 år uten å bli straffet for det. Det er - som navnet sier - en avtalefestet ordning, et resultat av forhandlinger mellom LO og NHO (riktignok med god hjelp av staten). Dessuten er det LOs medlemmer i arbeiderklassen som i størst grad har behov for AFP. Helsa tvinger dem.

Foreløpig har Ap-ledelsen ikke våget å ta den endelige konfrontasjonen med LO-medlemmene i denne saka. Stoltenberg og Pølse-Hanssen prøver i stedet stadig å tilby nye, uholdbare «kompromiss»løsninger. Deres hodepine er naturligvis at AFP ikke er forenlig med Pensjonsreformens hovedidé: De skal lønne seg - mye - å jobbe lenger. Det skal straffes - hardt - å gå av med tidligpensjon.

Det grunnleggende problemet for Stoltenberg er den ekstreme klassekarakteren, for å bruke et avsatt uttrykk, i denne politikken. Sveisere og hjelpepleiere må slutte når de er 60 og sveiserne dør dessuten ofte før de er 70. Akademikere, leger, ambassadører og andre hvitsnipper holder det gjerne gående til langt oppi 70-åra og lever godt til de blir 90. Pensjonsreformens konsekvens er derfor en betydelig omfordeling fra de syke til de friske, fra arbeidere til akademikere og fra de uheldige til de heldige. Topplederne har som kjent meldt seg ut av dette spillet for lenge siden. De får «bedriften», det vil si de andre som jobber der, til å betale pensjoner i millionklassen fra 62-årsdagen.

En slik omvendt klassepolitikk lar seg naturligvis ikke selge inn på Fellesforbundets landsmøte som starter neste lørdag. For denne saken handler i stor grad om nettopp dette forbundets medlemmer. Derfor gikk de i 1996 til den første jernstreiken siden det halvrevolusjonære 1923 for å forsvare AFP-ordningen. Dette er dessuten et spørsmål som har vært høyt på den offentlige dagsorden i flere år, så landsmøtet lar seg ikke kuppe som da Fellesforbundet støttet Statoil-privatiseringen.

Samtidig er det helt avgjørende for Stoltenbergs støttespillere å unngå et vedtak som binder forbundsledelsen til å bruke alle midler, inkludert streik, til å forsvare ordningen. AFP er i prinsippet en sak for lønnsoppgjøret mellom LO og NHO til våren, og Fellesforbundets linje vil bli LOs linje. Men AFP er avhengig av bidrag fra staten. Og hvis regjeringa raserer AFP i åpen kamp mot LO, taper Ap garantert valget i 2009. Derfor fins det bare følgende muligheter for de Stoltenberg-lojale på landsmøtet: De må få til et mest mulig rundt vedtak, de må skape mest mulig forvirring om tall, de må pushe de nye ideene om at det eneste «rettferdige» er at de som orker å jobbe lengre skal få høyere pensjon. Og de må for guds skyld unngå ufravelige krav om at AFP ikke skal svekkes.

Av Paul Bjerke
Klassekampen
- 27.09.2007

Nyttige fakta:

Bakgrunn – dagens folketrygd:

- Dagens folketrygd utbetales fra 67 år. De som har tjent mest (opp til inntekt 12 G) får også mest i pensjon. Men opptjenings- og utbetalingsreglene har en solidarisk profil: de som har tjent lite får en høyere pensjon i forhold til lønnen enn de som har tjent mye.
- Størrelsen på pensjonen avhenger av antall år man hadde bodd i Norge, antall år (opp til 40) med inntekt over 1 G (kalles opptjeningsår), og hvor høy inntekten var i de 20 beste av disse årene (*besteårs - regelen*).
- Personer som har stått helt eller delvis utenfor arbeidslivet eller har tjent svært lite, er sikret av en minstepensjon som tilsvarer nærmere 2 G. 1 G (grunnbeløpet i Folketrygden) er i dag 72 881 kr.
- Folketrygden betales fortløpende gjennom statens inntekter fra skatt og trygdepremier. Man har altså valgt en modell som bygger på solidaritet mellom generasjonene.
- Alle offentlige ansatte har dessuten tjenestepensjon i tillegg til folketrygda og det samme har ansatte i større private selskaper.
- Omtrent 80 % av arbeidstakere i aktuell alder har også Avtalefestet Pensjon (AFP) som gjør det mulig å gå av ved 62 uten at det reduserer den pensjonen en får resten av livet.

Pensjonsreformen

- Den offisielle begrunnelsen er at med en aldrende befolkning og lave fødselstall ville den gamle pensjonsordningen etter hvert bli altfor dyr for staten og samfunnet.
- Innstrammingene som er vedtatt er beregnet å skulle spare staten for 20 % av de framtidige pensjonsutgiftene man ville fått om man ikke gjorde noe.
- Reformen har to hovedelementer. På den ene siden har man reglene som skal føre til en innsparing totalt sett sammenlignet med dagens ordning. På den andre har man regler som påvirker *fordelingen* mellom ulike grupper av pensjonister.
- Det er to elementer som skal stå for hele innsparingen:
- *Levealdersjustering* skal sørge for mesteparten av innsparingen. Dette prinsippet innebærer at for hvert år gjennomsnittlig levealder øker for et bestemt årskull, må de som tilhører årskullet jobbe 8 måneder lenger for å få den samme pensjonen.
- *Indeksering* skal sørge for resten av innsparingene. Det innebærer at istedenfor at pensjonene reguleres i takt med lønnsutviklingen, skal de reguleres med lønnsøkningen fratrukket 0,75 %. Pensjonene vil dermed over tid sakke akterut sammenlignet med den generelle velstandsutviklingen i samfunnet.
- Resten av endringene begrunnes med at de skal stimulere til at folk skal gå av med pensjon seinere enn i dag. Det skal "lønne seg å arbeide". For noen av endringene er et slikt siktemål tydelig, men en del av endringene handler rett og slett om en annen grunnleggende måte å tenke på rundt pensjon. Mens den gamle ordningen både bygget på solidaritet mellom generasjonene og sosial omfordeling fra de med høy til de med lavere inntekt, er tankegangen i den nye pensjonsreformen langt mer individualistisk.

- Nå skal en som tjener dobbelt så mye som en annen også få dobbelt så høy pensjon. Hver enkelt tjener opp en personlig pensjonsformue som er proporsjonal med den inntekten vi har hatt gjennom livet. Opptjeningsprosenten er 18,1 % av inntekt opp til 7,1 G. I motsetning til gammel ordning, skal nå alle år
- med inntekt regnes med, ikke bare de 20 beste (dette kalles *alleårs - regelen*). Ikke minst vil mange kvinner som har hatt perioder hvor de har jobbet deltid tape mye på dette.
- Når man så skal gå av, blir denne pensjonsformuen delt på gjennomsnittlig antall gjenværende leveår for hele årskullet man tilhører.
- Dette kalles for en "nøytral utforming", dvs. at den totale pensjonen man vil få utbetalt gjennom livet blir den samme uavhengig av avgangsalder. (Da ser en bort fra at alle som utsetter avgangen samtidig fortsetter å tjene opp pensjon.)
- Når pensjonsformuen fordeles på gjennomsnittlig antall forventete gjenværende leveår, vil de som går av tidlig bli straffet dobbelt, fordi de ikke bare tjener opp pensjonsformue i færre år, men de også har flere år å fordele denne pensjonsformuen på.
- Motivet er å få folk til å jobbe lenger enn dagens pensjonsalder på 67 år. Men gjennomsnittlig avgangsalder fra arbeidslivet i Norge er rundt 60 år.
- Den nye ordningen blir også grunnleggende urettferdig, fordi levealderen er klassemessig ulikt fordelt. Gjennomsnittlig levealder (for menn) er for prester 81 år, arkitekter 80, 6 og leger 80, 4, mens det for en drosjesjåfør er 71, 9, renholder 71, 4 og kokk 71, 1.
- De som har fysisk eller psykisk slitsomme jobber klarer ikke å stå i jobb lenge og straffes med lav pensjon. Samtidig har de gjerne kort levealder og får ikke tatt ut pensjonsformuen før de dør. På den andre siden vil folk i "lette" yrker få en svært høy pensjon, samtidig som de lever lenger enn gjennomsnittet og tar ut mer enn pensjonsformuen sin.
- Resultatet av de nye pensjonsprinsippene er altså en gigantisk omfordeling av pensjon fra de fattige, slitne og sjuke til de rike og friske. Nyordningen er rett og slett omvendt Robin Hood-politikk
- Pensjonsreformen har blitt lansert med at "nå skal alle kunne gå av når de er 62 år", men dette stemmer ikke. For å kunne gå av så tidlig må man ha tjent opp en pensjon som tilsvarer "garantipensjonen" (det nye navnet på minstepensjon).
- Dette vil ramme folk med lave inntekter, kort yrkeskarriere eller mye deltid. Dette gjelder blant annet 37,5 % av kvinnene i 1949-kullet og Fagforbundet har regnet ut at nærmere 50 % av deres medlemmer ikke vil kunne gå av ved 62 år fordi de har tjent for lite. Og med de endringene som ble gjort i AFP-ordninga (neste avsnitt) er resultatet at svært mange som i dag kan gå av ved 62, nå må vente ett eller flere år, og da med en lavere pensjon livet ut enn de de får i dag.

AFP i privat sektor:

- Våren 2008 sto den store kampen om AFP i privat sektor. LO-kongressen hadde i 2005 vedtatt at pensjonsreformen må "sikre dagens AFP-ordning videreført". Den slo fast at "LO deler myndighetenes ønske om å fremme lenger yrkesdeltakelse (...). Dette må imidlertid skje ved et arbeidsliv som gir bedre muligheter for senioren og ikke gjennom kutt i AFP-ordningen livet ut for dem som har behov for å gå av før ordinær pensjonsalder". Men etter press fra regjeringa endte en opp med en AFP-ordning etter samme økonomiske prinsipper som den nye folketrygda: Alle skal få AFP-tillegg, uansett om en går av ved 62 eller 75. En sparer opp en AFP-formue som deles på gjenværende levealder. En som går av tidlig får altså et lavt AFP-tillegg, mens en som går av seint får et langt større. Resultatet var nettopp det LO-kongressen ikke ville akseptere: kutt i AFP-ordningen livet ut for dem går av før ordinær pensjonsalder.
- Knallhardt press fra LO-ledelsen, påstander om at 62-åringene kom like godt ut som i dagens ordning, og en medieoffentlighet som ikke slapp til motargumentene sikret et flertall for denne løsningen. Men realiteten er at de som går av ved 62 taper titusenvis av kroner i årlig pensjon og mange mister retten til avgang ved 62
- Fra å være ei ordning for å sikre sliterne en verdig avgang er AFP nå blitt en lukrativ tilleggspensjon for dem (særlig menn) som tjener godt og står lenge i jobb

Slaget om offentlig tjenestepensjon:

- Spenningen var stor våren 2009, da slaget skulle stå om offentlig tjenestepensjon, ikke minst på grunn av nederlaget i forhold til AFP året før.
- Den gamle ordningen garanterte at man fikk 66% av lønnen utbetalt ved 65 år alder hvis man hadde 30 % opptjening. Dette kalles en bruttomodell, som altså innebærer at man får en viss andel av bruttolønn når man går av.
- I statens ulike forslag til å tilpasse denne ordningen til pensjonsreformen, ønsket man isteden en nettomodell, altså den man fikk på AFP, der alle fikk et flatt påslag, uavhengig av videre yrkesaktivitet. Arbeidsgiversiden ønsket en såkalt nøytral utforming (se over), der man straffes hardt for å gå av tidlig og belønnes tilsvarende hvis man kan jobbe ekstra lenge.
- For de fagforbundene som organiserer mange offentlig ansatte, var det derimot helt avgjørende å beholde en bruttoordning og at man beholdt grensen på 65 år, opptjeningstid på 30 år og samme andel av lønnen som før.
- Dette kravet vant man faktisk igjennom med, i hvert fall foreløpig, og inntil videre har offentlig ansatte samme rett som før til å gå av ved 62.
- Det man derimot måtte gå med på, var at levealdersjustering og indeksering også vil gjelde offentlig ansatte.

Tilpasning av uføretrygden:

- Også uføretrygden skal tilpasses pensjonsreformen. Hvordan utfallet blir, er ennå ikke helt klart, for den har ikke vært gjennom endelig politisk behandling. Men et regjeringsnedsatt utvalg har kommet med en rekke forslag:
- Uføretrygden skal skifte navn fra uføretrygd til uførestønad. Dette indikerer en klar dreining mot at vi ikke lenger snakker om en varig rettighet, men en mer tidsbegrenset ytelse. Trolig vil det innføres ordninger der "restarbeidsevne" skal vurderes på nytt med jevne mellomrom.
- Uføre skal ikke lenger få den gunstige pensjonistskatten, men skattlegges som vanlige arbeidstakere. Utvalget skal kompensere dette ved å øke uføretrygden til samme nivå som bl.a. attføringsstønad, 66 % av lønna, men denne "kompensasjonen" vil ikke opprettholde utbetalingene for de lavest lønte
- I tillegg skal også uføretrygden levealderjusteres. Arbeidsgruppens medlemmer mente egentlig at dette var urimelig, fordi argumentet som brukes om at folk kan "velge å jobbe lenger" åpenbart blir helt urimelig overfor uføretrygdede. Men 42 prosent av befolkningen uføretrygdes før 67, og skulle disse skjermes fra levealdersjusteringen, ville man miste en stor del av det en tenkte å spare på pensjonsreformen. Av reint økonomiske hensyn valgte man derfor å fastholde at også uføretrygdede skulle rammes av levealdersjustering. I tillegg har man foreslått en rekke endringer, Den viktigste er at barnetillegget til uføre skal reduseres.

Gode argumenter:

- Reformen innebærer rett og slett et omvendt Robin Hood-prinsipp: Man tar fra de sjuke, de med tunge jobber, som lever kortest og har tjent minst (sånn at de har hatt små muligheter til å drive med privat pensjonssparing). Og så gir man isteden til de friske, med de lette og spennende jobbene, de som lever lengst og har tjent såpass bra at de alltid kan gå av tidlig hvis de enten har brukt noe av velstanden sin til privat pensjonssparing eller er villige til å ha det litt mindre fett (men fortsatt helt ok).
- Det prates om at folk skal stimuleres til å velge å jobbe lenger, men det innebærer jo nødvendigvis at man straffer de som ikke kan eller vil jobbe så lenge. Faktisk straffes disse veldig hardt, fordi det såkalte nøytralitetsprinsippet gjør at de ikke bare taper pensjonsopptjening i årene etter at de har gått av, men at det også blir flere år å fordele summen på slik at man straffes dobbelt for å gå av tidlig.
- Og samtidig underslås det konsekvent at dette nettopp for mange ikke er et *valg*. Mange orker rett og slett ikke å fortsette. De som allerede er sjuke eller som merker at helsen skranter, får det perverse valget mellom å bevare helsen, men ikke ha nok penger til å kunne få noe ut av tiden som pensjonist eller presse seg maksimalt og risikere å ødelegge helsen, men til gjengjeld få det litt romsligere økonomisk.
- Det eksisterer et ”dødens klasseskille”. Menn i vestkantbydelen Vestre Aker (Vinderen og Røa) har hele 12 år høyere forventet levealder enn i østkantbydelen Sagene. Mannlige prester lever til de blir 81 år i snitt, kokker til de blir 71,1. Den ekstreme klassekarakteren til pensjonsreformen viser seg både i at kokken Tor skal få avkortet pensjonen sin i tråd med forventet levealder for hele årskullet. Det er jo nokså urettferdig.
- I tillegg skal han som alle andre rammes av levealdersjusteringen. Øker levealderen med ett år i snitt, må han jobbe åtte måneder ekstra. Men han har jo statistisk sett ikke særlig langvarige pensjonisttilværelsen å se fram til hvis han faktisk jobber til han er 67. Og forskjellene i levealder etter klasse har faktisk økt siden 1980-tallet. Da er det ingen grunn til å tro at ikke også framtidig økninger i levealder vil slå ulike ut for ulike yrkesgrupper. Kanskje kokker bare lever 3 måneder lenger, men kokken Tor må likevel jobbe åtte måneder mer for å få samme pensjon, bare fordi prester og lignende er så flinke til å ta vare på helsen, kanskje drikker og røyker mindre enn kokker gjør og sikkert også følger Fabian Stangs råd om å gå mye tur i Marka.
- Når direktør Fredrik eller reklamemannen Frank begynner å nærme seg pensjonsalderen, vil de og andre med deres bakgrunn ha mye større mulighet til å jobbe akkurat så mye man måtte ønske eller beholde bare visse av arbeidsoppgavene man tidligere har hatt, for eksempel som konsulenter.
- Skulle man miste jobben i høy alder (som ikke behøver å være mer enn i begynnelsen av 50-årene), vil direktør Fredrik eller reklamemannen Frank ha helt andre muligheter til å omskolere seg eller skape seg en ny jobb, blant annet gjennom at øvre middelklasse-jobber vanligvis gir langt større muligheter for nettverksbygging enn arbeiderklassejobber.
- Med alle de oppslagene man har hatt opp igjennom om personer som bare er i 50-årene og likevel har blitt sett på som ”for gamle” og som lite attraktiv arbeidskraft av mulige arbeidsgivere, blir det absurd å framstille det som at spørsmålet om pensjon handler om at man skal stimulere til at folk skal ”velge” å jobbe lenger. For mange som av ulike grunner har mistet jobben eller hatt en periode på trygd eller stønad, vil dette ikke være et reelt valg, det vil slett ikke være en avgjørelse som er i deres hender.
- Ikke er det lett å få ny jobb og ikke er det nødvendigvis så lett å beholde den man har heller. En rekke oppslag har omhandlet hvordan mange arbeidsgivere benytter omstillinger til å kvitte seg med eldre ansatte, uten at noen av disse oppslagene er noe journalistene evner å knytte sammen med pensjonsreformen.
- Det gjentas til det kjedsommelige at formålet med pensjonsreformen er å stimulere folk til å stå lenger i jobb. Man kunne heller sagt tvinge dem til det. Men sjøl det regjeringsoppnevnte utvalget som skulle utrede tilpasning av uføretrygden innrømmer at dette argumentet blir nokså meningsløst når det gjelder personer som allerede har fått innvilget uføretrygd. Likevel går de inn for disse skal omfattes av levealdersjusteringen. De innrømmer at dette ikke er så logisk i forhold til den generelle argumentasjonen rundt reformen, men ender likevel opp med et slikt standpunkt av rene innsparingshensyn. Skulle de ikke gjøre det, ville det nemlig bety en reduksjon på 13 mrd. av de forespeilede 36 mrd. som man ser for seg å spare årlig i 2050. Som Rødt-politiker og LO-leder i Trondheim, Arne Byrkjeflot sier i en artikkel: ” Det finnes ingen statistikk i dag om utviklingen i levealder for uføre.

Men jeg er ganske sikker på at de har svært kort levealder, og jeg tviler på at den øker noe særlig. Det er ganske bittert at denne gruppa skal gå ned i pensjon fordi de med lang utdannelse, god økonomi og god helse, lever lenger.”

Akkurat dette forslaget er dermed noe av det styggeste utslaget av pensjonsreformen om det går igjennom.

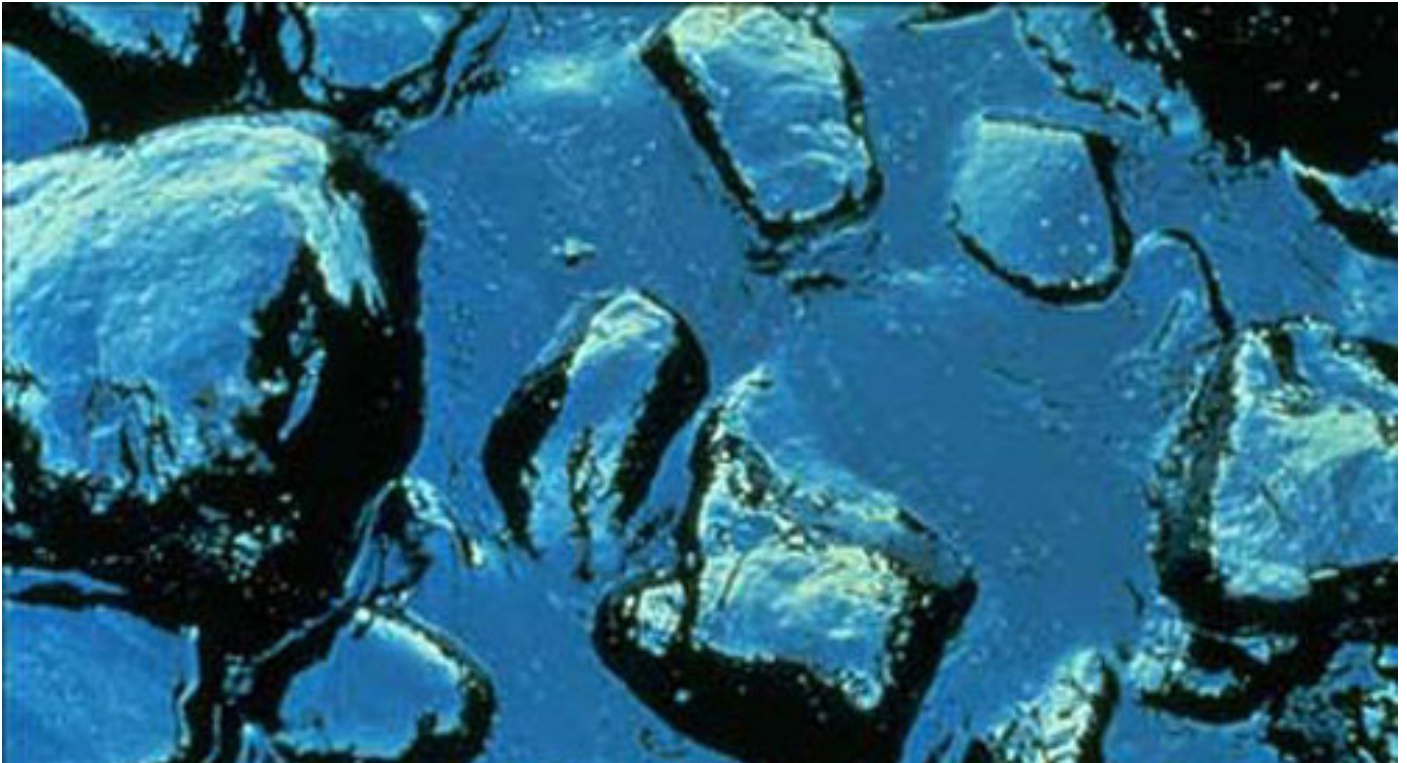
- Det ble våren 2009 snakket om de offentlig ansattes ”gullkantete pensjon” som en del journalister mente at det var egoistisk og uansvarlig av dem å ville forsvare med alle midler.
 - ◊ Dette sier nok mest om norske journalisters kunnskapsløshet og ukritiske holdning til den ”offisielle versjonen” de får servert, for det de burde vite utmerket godt, er at offentlig ansatte generelt ligger langt etter privat sektor når det gjelder lønn og frynsegoder. Pensjonsordningen har de offentlig ansatte betalt for gjennom tariffoppgjør i en periode på veldig mange tiår, og har sammen med større trygghet for å beholde jobben, vært de to eneste konkurransefortrinnene det offentlige har hatt som arbeidsgiver.
- Selv i myndighetenes egne offisielle utredninger innrømmes det at kvinner vil tape langt mer enn menn på pensjonsreformen. Statistisk sentralbyrå har beregnet at kvinners andel av menns pensjon som følge av pensjonsreformen vil synke fra 90,3 % til 86,6 %. Dette skyldes blant annet at de fleste kvinner har kortere yrkeskarrierer enn menn, gjerne med opptil flere avbrekk i forbindelse med fødsler. I tillegg er det stort sett kvinner som jobber deltid i Norge. Med den gamle besteårsregelen der de 20 beste årene var grunnlaget for inntektsberegningen, fikk mange kvinner likevel en ganske grei pensjon, men med den nye alleårsregelen vil årene på deltid ikke bare innebære en lavere total livsløpsinntekt, men også straffe seg knallhardt når pensjonen skal beregnes.
- Det hevdes at det nåværende systemet er urettferdig fordi en ikke får pensjon i forhold til det en har tjent gjennom livet. Men den formen for rettferdighet en her snakker om, har lite å gjøre med arbeiderbevegelsens rettferdighetsbegrep – kalt solidaritet. Det nåværende pensjonssystemet er et solidarisk system der de som tjener minst, får mer i pensjon enn de rike – relativt sett. Det skal det nå bli slutt på. Dermed legger man seg mye nærmere opp til et system der hver enkelt av oss har egen privat pensjonsspareavtale med banken.
- Svekkelsen av de pensjonsordningen for vanlige folk innebærer en individualisering av problemstillingene rundt pensjon.
 - ◊ Rødt vil ha en velferdsstat som gir folk trygghet ved sykdom. Vi vil ikke ha at system der de som har høy lønn kan tegne privat forsikring og skaffe seg trygghet via det, mens de som har lav lønn og bare så vidt får det til å gå rundt fra måned til måned må gå uten økonomisk trygghet om sykdom rammer.
 - ◊ Det er paradoksalt at vi hadde råd til et solidarisk system som ga folk grunnleggende trygghet da Norge var et fattig land, men at vi nå når vi har blitt ett av verdens aller rikeste ikke har råd til slike ordninger lenger, men heller må svekke dem og da systematisk på en måte som gjør at vi får et system som ligner mer på slik man har det i USA.
- En uthuling av offentlige pensjonsordninger vil dessuten innebære en gavepakke til finansnæringen. Hvis pensjonsforsikringsselskapene lykkes i å få folk til å erstatte de reduserte offentlige pensjonene med private, er potensialet en firedobling av omfanget av privatpensjoner.
 - ◊ Første skritt er obligatorisk tjenestepensjon som er innført som en ordning der pengene skal plasseres i forsikringsselskap og ikke i Folketrygdfondet. Forsikringsnæringen henter inn gigantiske gebyrer for å forvalte pensjonspengene.
 - ◊ Verre er det at den nye løsningen for Folketrygden er tilrettelagt for privatisering. Det er all grunn til å frykte at det nye Stortinget vil fylles opp av folk som mener at forvaltning av pensjonsmidlene skal gjøres av ”de som kan det”, det vil si bank- og finansnæringa. Privatisering var langt mindre lønnsomt og mye mer komplisert med den gamle Folketrygdmodellen.
 - ◊ I tillegg kommer at all usikkerheten rundt alderspensjon og uførepensjon, som fører til at alle som har noen penger til overs vil vurdere å tegne privat tilleggspensjon.

Gullkorn fra ”fienden”:

Jan Tore Sanner til VG:
«Jeg vet om folk som jobber til de er over 80 år. Det synes jeg er kjempeflott,» sier han. Videre krever Høyres nestleder at «old boys-laget» forblir i arbeidslivet, ikke på benken med pledd eller på golfbanen».

- Det kampen står om nå, er først og fremst kutt i uføretrygden. De andre partiene har liten interesse av å løfte dette fram, men det gjør det enda viktigere at vi i Rødt nettopp gjør dette.
- Uførepensjonsutvalget foreslår tre kutt: 1. Uføre skal skatte som lønnsinntakere, ikke som pensjonister 2. Uføre skal miste det behovsprøvde barnetillegget. 3. Uføre skal rammes av levealdersjusteringen i folketrygden. Dette skal behandles i Stortinget høsten 2009. Rødt er foreløpig eneste parti som klart går mot kuttforslagene.
- Hvem er uføre i dag? 43 % av de yrkesaktive blir uføre ved 67 års alder. Særlig mange blir uføre innen helse- og omsorgsyrkene, bygg- og anleggssektoren, i industrien, håndverksfagene og – ikke minst – i renholdsbransjen. Det er en myte at det ikke lenger fins yrker med tungt fysisk arbeid: Det er effektivisering og automatisering i arbeidslivet, men samtidig rasjonalisering som gjør at de som skal utføre jobbene må stå på mer enn før og ta mer ansvar. Pensjonsreformen bygger på at fremtidens arbeidsliv skal bli så hyggelig. Men utviklingen går andre veien. Stadig flere unge får psykiske problemer, og blir stående helt utenfor arbeidslivet
- Logikken bak levealdersjusteringa er at man skal jobbe lengre for å motvirke kostnadene av økt levealder. Det kan ikke uføre – derfor er et slikt forslag fullstendig urimelig! At forutsetningen for at uføre beholder sine ytelser som alderspensjonister er at de kaster seg ut i arbeidsmarkedet fra fylte 62 år, er bare komisk.
 - ◊ Med kuttforslagene i uførepensjon skal man straffe slitne arbeidsfolk for brutaliseringen av arbeidslivet. Kuttforslagene innebærer at forskjellene øker når du går ut av arbeidslivet. Det legges stein til byrden for de som er syke eller utslitt. Rødt ønsker velferdsordninger som utjevner de skjevhetene vi ellers har i samfunnet. Derfor går vi mot kutt i uførepensjonen.

La olja ligge!

Global oppvarming grunnet utslipp av klimagasser er vår suverent største utfordring, det synes alle unntatt Frp nå å være enige om. I hvert fall i prinsippet. Men praksis forteller en helt annen historie. Den ”rød-grønne” regjeringen har satt norgesrekord i å åpne for oljeboring. Så mye for SVs påstander om at de skulle presse regjeringen i miljøvennlig retning. Nå står kampen om det også skal åpnes for oljeboring i Lofoten og Vesterålen. Åpnes det for oljeboring der, bidrar vi ikke bare enda mer til økte CO2-utslipp, vi risikerer også å ødelegge ekstremt sårbare naturområder som også utgjør vårt eget matfat.

Nord-Norge trenger arbeidsplasser, men vi i Rødt vil istedenfor å satse på noe så passé som oljeboring, lage en plan for å skape grønne arbeidsplasser innenfor vind, bølge og annen fornybar energi. Skal miljøhensyn vinne foran oljeindustriens interesser, må dagens splittelse mellom miljø- og fagbevegelsen overkommes. Her har Rødt en nøkkelrolle å spille.

Vei og miljø

I det som var av vinter i 2008, syntes det som om klimasakens alvor endelig skulle gå opp for regjeringen og «folk flest». Al Gore fikk fredsprisen.

FNs klimapanel slo fast at klimaendringene var menneskeskapt, pol-isen smeltet, kommentatorene spådde gallupsmell for Frp og latterliggjorde innlederne på partiets klimamøter.

Men som alltid: Siv Jensen kunne le sist. Plutselig økte tallet på dødsulykker på veiene – sannsynligvis av rent tilfeldige grunner. Mer skulle ikke til før alle organiserte og uorganiserte pressgrupper for mer og bedre vei fikk mediene, LO og Arbeiderpartiets fylkeslag med på krav om å bygge fire-felts motorveier over hele Østlandet og sørge for at veibevilgningene skal snike i budsjettprosedyrene.

For det første er dette nok et eksempel på at offentlighetens hukommelse er usedvanlig kort. Tallet på drepte i trafikken har de siste årene vært lavere enn de var på begynnelsen av 1950-tallet. Etter en topp med 568 drepte i 1970 har tallet sunket til 233 i 2007 til tross for en enorm vekst i veitrafikken.

For det andre: Det viktigste resultatet av flere og bredere veier er mer biltrafikk og følgelig mer utslipp av CO₂, som skaper klimakrisen. Mens «alle» er enige om at utslippene må ned for å redde kloden, har altså den viktigste politiske debatten i Norge sommeren 2008 handlet om hvordan vi skal legge til rette for å øke utslippene.

Fremskrittpartiet representerer på dette området en klar linje og en klar politikk med folkelig appell: Klimakrisen er tøv, la oss bruke oljepengene til gratis motorveier og billigere bensin. En slik politikk må derfor møtes med et tilsvarende klart alternativ med folkelig appell. Men får vi det? Nei.

Alternativet til flere og bredere veier og mer biltrafikk, er færre veier og mindre trafikk. Det vil ikke bare gi mindre utslipp, men også færre ulykker. Og det lar seg gjøre. Der et politisk valg. At transportproblemene skal løses med tunge bensin- og dieseldrevne biler er jo ikke mer 'naturlig' enn at det løses med seilskip, luftballonger og hestedrosjer.

Det finnes en rekke teknologiske alternativer til biltrafikk. Problemet er at det ikke fins et realistisk politisk alternativ. Den rødgrønne regjeringas miljø- og samferdselspolitikk er jo i hovedsak en oppvisning i dobbeltkommunikasjon. Man serverer en masse prat om klimaproblemer, om nødvendigheten av utslippsreduksjoner og om satsing på kollektivtrafikk på den ene siden. På den andre siden: I praktisk politikk går regjeringa inn for fem øre (!) i miljøavgift på bensinen, støtte til utbygging av ny E18 fra Oslo til Asker, sultefôring av et jernbanenett fra 1800-tallet som forfaller og storutbygging av Gardermoen Taxfree og Flyplass.

Regjeringa jatter med miljøinteressene i ord og oljeinteressene i handling. Resultatet er naturligvis at ingen er fornøyd. De grønne velger sofaen og de andre velger Frp.

Av Paul Bjerke
Klassekampen
- 21.08.2008

(©Klassekampen – gjengitt etter avtale)

Nyttige fakta:

Bakgrunn:

- Verdens temperatur øker. Hovedårsaken til dette er økte utslipp av klimagasser (CO₂, metan, lystgass etc).
- Dette kom på alvor på dagsorden da FNs klimapanel la frem sine rapporter i 2007. FNs klimapanel består av 2500 forskere fra 192 land. De har tidligere gitt ut rapporter i 1990, 1995 og 2001.
- Verdens gjennomsnittstemperatur har økt med 0,74 grader over de siste 100 årene. Å få maks 2 graders økning sammenlignet med førindustriell tid er et globalt mål.
- Norges utslipp var i 2008 på 53,8 millioner tonn CO₂-ekvivalenter. Dette var en liten nedgang siden 2007. Trenden de siste årene har likevel vært stigende, og vi ligger langt over det vi har forpliktet oss til etter kyototavtalen.
- De største forurensere i Norge er Olje- og gassvirksomhet 14,3 mill. tonn (nesten dobling siden 1990), industri 14,1 mill tonn (reduksjon på 27% siden 1990) og veitrafikk med 10,4 mill tonn (1/3 økning siden 1990)
- En gjennomsnittlig verdensborger slipper ut 5,5 tonn CO₂-ekvivalenter årlig, en gjennomsnittlig norsk slipper ut 12. Regner vi med utslipp fra norsk olje og gass i utlandet har hver nordmann utslipp på ca 121 tonn CO₂-ekvivalenter.
- For å holde temperaturøkningen under to grader er det beregnet at hver person kan stå for 1 tonn utslipp av CO₂-ekvivalenter.
- Olje og gass er også viktige råvarer som vi må spare til fremtidige generasjoner
- SSB beregner investeringene i olje- og gassproduksjon til å være 145,2 mrd for 2009. Til sammenligning betyr klimaforliket 300 millioner til forskning på fornybar energi i 2009. Den statsfinansierte andelen av forskning på petroleum er fortsatt større enn forskningen på fornybar energi.

Klimaforliket

- Forskere er stort sett enige om at klimaendringene er reelle og menneskeskapt. Det gis likevel stor plass til klimaskeptikerne i den offentlige debatten.
- Ca to av tre nordmenn tror at klimaendringene er menneskeskapt.
- Frp er det eneste partiet som ikke godtar at klimaendringene er menneskeskapt.
- De andre partiene på Stortinget ble enige om klimaforliket. Dette har som mål at norske utslipp skal være på 41-3 millioner tonn i 2020, altså en reduksjon på 15-17 millioner tonn.
- Enighet om at en god del av disse kuttene skal tas gjennom å kjøpe klimakvoter, altså ikke reelle utslippskutt i Norge.
- Det er svært omstridt hvorvidt klimakvoter fører til utslippskutt. Særlig gjelder dette den grønne utviklingsmekanismen, CDM (Clean Development Mechanism)

Samferdsel og kollektivtransport

- Norske utslipp fra transport øker, særlig fra privatbilisme og flytrafikk.

- For å redusere utslippene i denne sektoren er det nødvendig å satse på kollektivtransport både gjennom bedre tilbud og lavere priser.
- Hurtigtog kan bidra til store reduksjoner i utslipp fra både fly- og biltrafikken.

Kan vi klare å stanse eller bremse klimaendringene?

- Det er mulig å stanse klimaendringene, men det vil kreve en stor omlegging av industri, transport og levemønstre i den vestlige verden.
- Norge bør kutte sine utslipp med ca 40 % innen 2020 og 90 % innen 2050 for å nå målet om maks 2 graders økning.
- Hvis vi fortsetter å slippe ut klimagasser i samme omfang som nå vil resultatet bli dramatiske konsekvenser, med en temperaturstigning på opp i mot 6 grader.
- Det mest effektive for å kutte norske utslipp er å trappe ned olje- og gassproduksjon gjennom å stanse all nyutbygging av felt.
- Vi bør ha en stor omlegging til fornybar energi, særlig vindkraft til havs og solkraft
- Vi bør spare elektrisitet der det er mulig for å frigjøre den til f.eks industri og transportsektoren. 40 % av norsk energiforbruk brukes til å varme opp vann og bygninger. Forbruket her kan reduseres, i nye bygg til ned mot nullbruk av energi til oppvarming.

Klimaforhandlingene i København desember 2009

- Bolivia og flere andre land har kommet med forslag der de rike landene må betale 1 % av BNP til et klimatilspasningsfond, og der de rike landene må ta sin andel av kuttene.
- Se mer her:
<http://www.jubileedebtcampaign.org.uk/Climate%20debt%20Bolivia%20calls%20for%20justice+4855.twl>
- I desember 2009 er det forhandlinger i København der man skal forsøke å komme frem til en ny global klimatavtale.
- De rike landene har i liten grad forpliktet seg til store nok kutt i forkant av forhandlingene, og naturvernforbundet har beregnet at utslippskuttene iallfall vil føre til en temperaturøkning på 4 grader.

Nyttige linker:

www.cicero.uio.no/home

FNs klimapanel www.ipcc.ch

Norske klimagassutslipp: <http://www.ssb.no/klimagassn/>

Klimaforliket:

http://www.regjeringen.no/Upload/MD/Vedlegg/Klima/avtale_klimameldingen.pdf

Link til kritikk av forliket:

<http://www.zero.no/klima/klimaforliket-er-ikke-ambisiost-nok/?searchterm=klimaforliket>

Kritikk av CDM:

http://www.climateact.org/norwegian/artikler/artikkel_kuttene.html

Lavutslippsutvalget/ENØK: <http://www.lavutslipp.no/>

Vår politikk:

- Klima er vår tids største utfordring
- Sammen har verdens land mulighet til å samarbeide til å møte vår tids største utfordring er klimaendringene. De rike landene fortsetter å forurense på bekostning av verdens fattige. CO2-utslippene i Norge øker. Det er klart vi kan stoppe klimaendringene, og Rødt har vett til å gjøre det.
- Vi vil kutte i klimagassutslippene her hjemme, ikke betale fattige land for å ta byrden for oss. Rødt vil flytte folk fra bil til buss ved å gjøre kollektivtrafikken bedre og billigere, og la olja ligge til fordel for miljøvennlig energi.
- Rødt på Stortinget vil blant annet arbeide for:
 - ◊ å verne havområdene utenfor Lofoten og Vesterålen mot petroleumsvirksomhet.
 - ◊ å satse på prosjekter med vind-, sol- og bølgekraft tilsvarende minst 100 mrd de neste 4 årene.
 - ◊ å realisere prosjektet med høyhastighetstog.

Gode argumenter:

- Miljø handler ikke bare om hva slags Norge vi skal leve i de neste 4 åra, det handler om hva slags verden vi skal leve i de neste 400 åra. Hvis vi ikke klarer å snu utviklinga i løpet av de neste årene, vil den bli umulig å snu. Dette valget er og bør være et miljøvalg.
- Her i landet merker vi klimakrisa gjennom kaldere somre og varmere vintre, og mer flått. Ikke så dramatisk, enda. I resten av verden er klimaendringene dramatiske. Det er mer ekstremvær, flere flommer, stormer og flere tørkeperioder. Avlinger og livsgrunnlag rives vekk. Mange mister hus og hjem, flere sulter. Klimakrisa er et av de verste eksemplene på global urettferdighet. Det er våre utslipp i Nord som skaper problemene. Det er våre venner i sør som merker konsekvensene.
 - ◊ Det minste vi kan gjøre er å begynne å ta ansvar for våre egne utslipp. Men så langt er Norge verdensmestre i å snakke om klimapolitikk, og verdensmestre i å ikke gjøre noe med dem. Regnskogmilliarder kommer ikke til å kutte i norske utslipp. Det er helt uholdbart at vi med vår rikdom skal kjøpe oss bort fra problemene og overlate til andre å ordne opp.
 - ◊ Et samlet Storting har vedtatt et klimaforlik der et av hovedpoengene er at vi *ikke* skal kutte noe særlig i norske utslipp, men betale for at andre skal kutte utslipp andre steder i verden. Norske klimagassutslipp per person er omtrent 12 ganger så store som det FN's klimapanel sier bør være et absolutt maksimum i 2050. Rødt trengs på Tinget fordi det er det eneste partiet som mener Norge selv må ta ansvar for å kutte i egne utslipp.
- Når de rød-grønne nå skamfullt innrømmer at de "fikk ikke til" så mye som de skulle ønske på fornybar energi, så er det ingen grunn til å berømme dem for ærlighet eller ydmykhet. Grunnen til at miljøetsatsing i Norge fortsatt er puslerier, er ikke at de prøvde, men mislyktes. Selvfølgelig er det ikke det. Når man velger å bevilge småpenger til miljøet samtidig som man neier lydig for oljekapitalen og når Norge kanskje er det landet i verden som må ofre *minst* for å legge inn på en mer miljøvennlig kurs (med vår rikdom, vannkraften og naturressurser ellers) må dette nødvendigvis være en villet politikk, et misforhold i satsing som de faktisk mener er riktig!
 - ◊ Oljevirkosomheten ødelegger klimaet. FN har sagt at rike land som Norge må kutte sine utslipp med minst 40 % innen 2020, for å unngå ekstreme klimaforandringer. Siden 1990 har klimagassutslippene fra olje- og gassektoren blitt nær doblet. Rødt ønsker derfor å redusere utvinningstempoet drastisk. Ingen nye felter skal åpnes for utvinning eller leteboring.
 - ◊ Olje er samtidig en fantastisk ressurs som det har tatt millioner av år å utvikle. Bortimot alt vi omgir oss med inneholder olje. Da er det uansvarlig og uklokt å pumpe opp denne ressursen i løpet av noen få generasjoner, slik at våre etterkommere ikke har tilgang til den.
- Rødt vil ikke la oljeindustrien slippe til i de unike og sårbare naturområdene i Lofoten og Vesterålen.
 - ◊ I Norge har vi levd av fisk i tusener av år. Verdens siste levedyktige torskestamme gyter utenfor Lofoten og Vesterålen. Å risikere selveste matfatet vårt for å kunne stable enda større summer på et allerede overfylt berg av oljepenger, framstår som nokså meningsløst.

Vi stoler heller ikke på oljebransjens løfter om ”sikker” teknologi. Den eneste sikre måten å unngå oljeutslipp er ved å ikke bore etter olje.

- ◊ Staten har for eksempel bevilget 410 millioner til seismikkundersøkelser utenfor Lofoten og Vesterålen. Havforskningsinstituttet, som har ansvar for miljøanalyser i det samme området i forkant av konsekvensutredningen som skal komme i 2010, har bare fått 150 millioner til dette arbeidet, noe som er 100 millioner for lite til at de kan gjøre jobben skikkelig. Kunnskapsbasert forvaltning my ass, AP.
- ◊ Kontinentalsokkelen er samtidig så smal utenfor Lofoten og Vesterålen, at et eventuelt utslipp vil være rett ved land. Samtidig vet vi at oljevernutstyret, som lenser, ikke fungerer når det er kuldegrader, mørkt eller bølger over 3 meter. Men slike værforhold er situasjonen minst halve året utenfor Lofoten og Vesterålen!
- Samtidig som man pumper opp mest mulig olje og gass raskest mulig, brukes det fortsatt småsummer på energiøkonomisering og på å forske på og utvikle alternative ikke-fossile energikilder. Det miljøpolitiske regnskapet for den såkalt rød-grønne regjeringen blir dermed at man i praksis gjør nøyaktig det samme som på 90-tallet og som de borgerlige gjorde: Lytter og tar hensyn når de tunge aktørene i oljebransjen prater, og reserverer miljøvennlig satsing til festtalene og valgkampene.
 - ◊ SSB beregner investeringene i olje- og gassproduksjon til å være 145,2 mrd for 2009. Til sammenligning betyr klimaforliket 300 millioner til forskning på fornybar energi samme år. Det betyr altså 500 ganger mer på olje og gass. Den statsfinansierte andelen av forskning på petroleum er fortsatt større enn forskningen på fornybar energi.
- Både i fagbevegelsen og i miljøbevegelsen er det en utbredt oppfatning at en offensiv miljøpolitikk kommer i konflikt med hensynet til å bevare og videreutvikle arbeidsplassene i norsk industri. Vi mener at det forholder seg akkurat omvendt. Norge og resten av verden vil de kommende tiårene møte en kolossal utfordring: Å legge om fra fossilbasert energi til fornybare energikilder. For å kunne klare å møte denne utfordringen, trenger Norge – og resten av verden - all den kompetanse og produktive kapasitet som norsk industri rår over.
 - ◊ Vi mener derfor at det er å feilformulere utfordringen når mange i fagbevegelsen og miljøbevegelsen diskuterer om vi skal sette ”miljø foran arbeidsplasser” eller omvendt. Norge er i dag verdensledende når det gjelder kraftintensiv industri basert på vannkraft. Denne virksomheten og den kompetansen som er knyttet til den, er det viktig å styrke og videreutvikle, som ett av bidragene til en verden basert på fornybar energi.
- Rødt jobber for en mer miljøvennlig samferdselspolitikk. Den viktigste måten å gjøre det på er gjennom å gjøre de miljøvennlige alternativene billigere og mer praktisk. Det er ikke folks moral det er noe i veien med, det er alternativene vi kan velge mellom. Vi vil ha bedre og billigere kollektivtransport og flere sykkelstier. Vi vil fase ut bensinbilen, men i distriktene vil vi gjøre det mulig å kjøre grønt med elbiler. Dessuten må flytrafikken ned, og da trenger vi å bygge hurtigtog. Når man hadde råd til å gjøre store investeringer i tog for hundre år siden, da Norge var et av Europas aller fattigste land, må vi ha råd til det nå òg, som ett av verdens aller rikeste!

Innvending: Hva med arbeidsplasser i nord?

Svar: Vi er opptatt av arbeidsplasser i Nord-Norge. Men vi vil at det skal satses på framtidens løsninger, som vindkraft og andre fornybare ressurser. Vi kommer til å gå tom for olje, men det stopper heldigvis aldri å blåse.

- ◊ Dessuten er det veldig usikkert hvor mange arbeidsplasser oljenæringa skaper. Forskningsstiftelsen FAFO har i en rapport konkludert med at ni av ti nye arbeidsplasser vil komme i Sør-Norge, selv om olja blir pumpa opp i Lofoten.

Innvending: Verden trenger olje og Norge har verdens mest miljøvennlige olje- og gassproduksjon. Uten norsk olje- og gass, vil sterkt forurensende kullkraftverk ta over.

Svar: Med den logikken vil det aldri bli satsa nok på framtidens energi. Norge – som har blitt søkkrigt på utvinning av forurensende energi, har ansvar for å satse knallsterkt på miljøvennlige energikilder, ikke forurensende. I dag er ikke spørsmålet om man skal kutte litt, man må kutte mye og overalt. Skal Norge eksportere energi må det være ren energi fra fornybare kilder. Å argumentere for at gass er så bra fordi det ikke forurenser like mye som kull er som å argumentere for at seksuell trakassering er kjempebra fordi voldtekt er verre.

Hent soldatene hjem!

Krigen i Afghanistan er en krig for amerikanske interesser og for de som vil at Norge skal basere seg på tett samarbeid med USA for å oppnå økonomiske og politiske fordeler ute i verden.

Denne krigen er det groveste eksempelet i norsk nyere historie på brudd på folkerett, menneskerettigheter og prinsipper for solidarisk, likeverdig samarbeid over landegrensene. Den bryter også fundamentalt med de verdiene og den politikken Rødt står for.

Nato

Den sovjetiske okkupasjonen av Afghanistan skapte Al Qaida. Hva kommer ut av Natos bombing?

Nato ble dannet etter den andre verdenskrig, formelt som et forsvarssamarbeid mot den daværende Sovjetunionen.

Det er ikke umulig å sette spørsmålstegn ved denne offisielle begrunnelsen, men la oss i denne sammenheng akseptere Gerhardsens og Jens Chr. Hauges versjon av historien.

Spørsmål 1 er da: Hva skal man med en forsvarsallianse rettet mot en fiende som ikke lenger fins? Var det ikke faktisk slik at Nato oppfylte sin målsetting om å knuse Sovjet (og all verdens kommunisme og all verdens kommunister i samme slengen), slik at alliansen dermed rolig kunne nedlegges? Ble dette noen gang seriøst diskutert på Stortinget, i folket eller i avisene?

Nei, i stedet gjorde man som det ofte gjøres når man har for hånden praktiske organisasjoner som har gjort nytten: Man fyller dem med et nytt innhold. Og toptrente multinasjonale militære styrker kan jo brukes til det meste. Nato ble derfor over natta omdannet fra en forsvarsallianse til en slags leiehær i storformat som kan brukes til alt vestlige stormakter (hvilket i hovedsak vil si USA) finner passende, skjult under dekknavnet «ikke-artikkel 5-operasjoner».

I tillegg ble 11. september-aksjonene i 2001 for sikkerhets skyld definert som et angrep på USA. Det krever at alle medlemsland stiller opp til «forsvar av USA». Rimeligheten av dette vedtaket ble heller ikke i særlig grad diskutert verken på Stortinget, i folket eller i avisene. I hvilken mening av ordet var USA «angrepet»? Kan man i det hele tatt aktivisere en forsvarsallianse mot statsløs terrorisme? Og hvis svaret på dette er ja: Hvorfor var ikke Nato satt inn i jakten på Europas mange terrorister gjennom årene?

Og det var jo uansett ikke Afghanistan som hadde angrepet USA i 2001. Riktignok hadde gruppa som gjennomførte 11.9 etter alt å dømme tilknytning til bin Laden og Al Qaida. Og riktignok skjulte bin Laden seg sannsynligvis i fjellene i Afghanistan. Og riktignok gjorde Taliban nokså lite for å kaste ham og vennene ut. Men gir den type mangel på kontroll over et landområde folkerettslig grunnlag for å angripe et land og kjeppjage regjeringa? Det ble heller ikke særlig mye diskutert - for å si det forsiktig.

Nå er det uansett gått fem år siden 11.9. Og det syltynne folkerettslige argumentet om at Afghanistan har angrepet USA (hvilken absurd idé, egentlig) brukes fortsatt for å bombe alt som rører på seg sør i landet: Bin ladens venner og uvenner, kvinner og barn, hester og kyr. Og akkurat som russerne gjorde, begrunner okkupanten bombinga med at Taliban er tilhengere av burka.

Det er en fattig trøst: Den britiske øverstkommanderende i Afghanistan mener krigen er den hardeste siden 1945. Den tyske kristeligdemokratiske/sosialdemokratiske samlingsregjering nekter å flytte sine styrker sørover. Sannheten er ganske enkelt at hvis Nato fortsetter dagens strategi, vil resultatet bli tusenvis av døde vestlige soldater og minst 37 nye små bin Ladener som hater det de tror er vesten og alt dets vesen. Nato kan på denne måten, slik som Sovjetunionen gjorde det, møte sitt endelikt i de afghanske fjellene. Mens Erna Solberg og Jan Petersen snakker om SV som trussel mot norsk sikkerhet. Hvor provinsiell går det an å bli?

Tekst av Paul Bjerke

Klassekampen

- 30.11.2006

Nyttige fakta:

Bakgrunn:

- Afghanistan har 33 mill. innbyggere
- Grenser til Pakistan i øst og Iran i vest. Mot nord Turkmenistan, Usbekistan, Tadsjikistan og Kina.
- Består av en rekke etniske grupper, med pashtunere som den største (42 %). 99 % er muslimer, fordelt på 84 % sunni og 15 % shia.
- Landet fikk full uavhengighet i 1919 og beholdt denne fram til Sovjetunionen invaderte i 1979.
- Sovjetunionen trakk seg ut i 1989 og det Sovjet-støttede regimet falt i 1992. Det brøt da ut kamper mellom ulike krigsherrer fra krigen på 80-tallet, som nå kjempet om makten i landet.
- Taliban styrket seg gradvis i denne perioden, delvis som reaksjon på kaoset som herjet ved at de representerte en form for stabilitet og trygghet. De kastet seg inn i borgerkrigen i 1994 og tok kontroll over Kabul i 1996. De jaget da det som skulle bli Nordalliansen nordover og proklamerte sitt Afghanistans Islamske Emirat. I 1998 kontrollerte de ca 90 % av landet.

Utviklingen etter invasjonen:

- 7. oktober 2001 angrep USA Afghanistan og begrunnet dette med at Talibanregimet hadde latt al-Qaida bygge opp baser i landet. Siden al-Qaida helt fra starten ble holdt ansvarlig for angrepene på World Trade Center 11. september 2001, erklærte USA dette som en militær aksjon som ble omfattet av Artikkel 5 i NATO-pakten (som omhandler medlemslandenes rett til sjøforsvar og at et angrep på én er et angrep på alle.) FN godkjente imidlertid ikke et angrep på Afghanistan.
- I desember 2001 møtes ledere fra ulike grupper av Taliban-motstandere i Bonn, Tyskland, for å legge en plan for styret av landet. USA styrte denne prosessen og fikk FN til formelt å støtte den. Møtet resulterte i et interimstyre, ledet av Hamid Karzai. (Se s 18-20 i *Afghanistanheftet for mer om disse prosessene.*)
- I januar 2004 får Afghanistan ny grunnlov og i oktober samme år vinner Hamid Karzai det første presidentvalget etter invasjonen.
- Våren og sommeren 2009: USA ruster opp med 21.000 soldater. Områder i Pakistan angripes med ubemannete droner. Disse bombingene og angrep fra den pakistanske hæren skaper en flyktningskatastrofe på 3 millioner pakistanere.
- August 2009: Presidentvalg. Hamid Karzai er den eneste kandidaten som har ressurser til å kjøre noen valgkampanje.

Krig for frihet og demokrati?:

- Helt fra starten av ble spredning av demokrati og rettsikkerhet samt kvinners rettigheter brukt som begrunnelse for krigen. Krig og den humanitære krisen denne har medført, lagt sterke begrensninger på hvor demokratiske valgene så langt har vært. Det har også vært beskyldninger om valgfusk. Nå innser

flere og flere, også blant tilhengerne av krigen, at det neppe vil bli et ”demokrati av vestlig type” på lang tid i Afghanistan.

- I tillegg er pressefriheten svært begrenset. Etter å ha distribuert en artikkel som kritiserte Koranens syn på kvinner, ble journalisten Sayed Perwiz dømt til døden. Etter massive internasjonale protester er straffen nå redusert til 20 års fengsel.
- Vilkårlige arrestasjoner, tortur og at personer holdes innesperret over lang tid uten lov og dom er utbredt. Tortur og annen umenneskelig behandling har vært regelen heller enn unntaket ved Bhagram-fengselet, som slett ikke står noe tilbake fra Abu Ghraib-fengselet i Irak hva angår grusomhet.
- Med unntak av et lite sjikt av overklassekvinner i Kabul, og at jenter i deler av landet har fått skoletilbud, har ikke kvinner i Afghanistan fått det bedre. Tvert imot er det som vanlig kvinner og barn som rammes hardest av krigen og den nød, utrygghet og lovløshet krigen fører med seg. Antall voldtekter og mengden prostitusjon har f.eks. skutt i været etter Talibans fall.

En humanitær katastrofe:

- Afghanistan er et av verdens aller fattigste land, rangert som det femte fattigste landet i verden på FNs levekårsundersøkelse.
- Store deler av befolkningen mangler slike essensielle ting som mat, klær, husly og helsetilbud. To tredjedeler av befolkningen lever på mindre enn to dollar per dag.
- Omkring 60 % av de arbeidsføre er arbeidsløse.
- Forventet levealder er 43 (!) år, som er 20 år kortere enn i de omkringliggende nabolandene og 6 år kortere enn snittet for verdens aller fattigste land.
- Bare 52 % av afghanske menn og 22 % av kvinnene kan lese og skrive. Analfabetismen har faktisk økt, tross i skoleutbygging flere steder.
- Barsedeligheten er skyhøy, 166 døde per 1000 fødslere. (I Norge er den 4 av 1000!) Og hvert 20 minutt dør det i snitt en kvinne av komplikasjoner i forbindelse med graviditet eller fødsel.
- Bare 13 % har tilgang til reint vann, og 6 % til elektrisitet.
- Etter invasjonen har dyrkingen av opium økt kraftig. Både Taliban og USAs allierte tjener store penger på å eksportere opium. Karzais yngre bror skal f.eks. være en av de største av narkobaronene i landet. Det anslås nå at afghansk opium utgjør 90 % av verdensproduksjonen og 53 % av Afghanistans brutto nasjonalprodukt.
- Det er vanskelig å anslå totalt antall drepte sivile siden krigen startet, men at tallene har økt de siste fem årene er det liten tvil om. I 2007 ble 1523 sivile drept, mens tallet økte til 2118 i 2008. Offisiell statistikk tilsier at ”pro government forces” har stått for ca 40 % av de sivile tapene de siste par årene. To tredjedeler av disse ble drept av luftangrep, en type militærstrategi som skaper ekstra raseri blant afghanere fordi vestlige soldaters sikkerhet settes foran sikkerheten til sivile menn, kvinner og barn.
- Se ellers s 26-33 i Afghanistanheftet for mer om den humanitære situasjonen.

Vår politikk:

- Norge deltar i dag i en erobringsskrig i Afghanistan. Mens afghanerne trenger mat og medisiner, samles de etablerte partiene om å gi hundrevis av millioner i krigshjelp til USA. Det er klart vi kan si nei til USA og NATO, og Rødt har mot til å gjøre det. Vi vil trekke de norske soldatene ut av Afghanistan, og bruke pengene på sivil, humanitær hjelp.
- Vi arbeider for:
 - ◊ å hente soldatene hjem.
 - ◊ Med et så langt enstemmig Storting som støtter norsk krigsdeltakelse, vil vi neppe få dette til helt på egenhånd. Men man må ha Rødt på Stortinget for at forslaget i det hele tatt skal bli fremmet og at den utbredte krigsmotstanden i det norske folk i det hele tatt skal bli representert i landets høyeste demokratiske organ.

Gode argumenter:

- Krigen er urettferdig, bryter internasjonale lover og gjør Norge til redskap for USAs imperialistiske ønsker og strategier overfor den 3. verden.
- Krigen markedsføres med kamp for demokrati og krig mot terror. Det å krige for å skape fred og demokrati rundt omkring i andre land er en tvilsom strategi. Men det samme gjelder ”krig mot terror”. Krigen skaper mer terror både der hvor krigen føres og globalt.
- Krigen gir Taliban økt støtte, ikke fordi alle som støtter dem nødvendigvis er så entusiastiske tilhengere av deres politiske eller religiøse program, men fordi vestmaktene i hvert fall ikke har gjort livet enklere, tvert imot, og fordi det er vanlige folk som havner i skuddlinjen. Når man fortsetter å drive denne upopulære krigføringen, øker man paradoksalt nok Talibans støtte og styrker dermed deres posisjon i forkant av de forhandlingene som nesten alle nå skjønner at må komme. Hadde man gått til forhandlingsbordet for nå eller for 1-2 år siden, kunne Taliban vært bare en av flere grupper som var representert, men jo lenger man kriger, jo mer vil Taliban framstå som den legitime hovedmotparten til de som har vært vestmaktens lojale allierte i landet.
- De lokale krigsherrer som er vestlige allierte er slett ikke særlig bedre enn Taliban verken når det gjelder kvinnesyn, demokratisk sinnelag eller generell respekt for menneskerettigheter.
- Etter hvert som situasjonen i Afghanistan forverres, blir det tydeligere og tydeligere at grunnen til at vi må fortsette krigsdeltakelsen er hensynet til å støtte opp om NATO og vise oss som USAs lojale allierte.
- Det er mulig å gi sivil og humanitær hjelp til Afghanistan uten å delta i krigen, slik flere og flere hjelpeorganisasjoner krever. Hjelp kan også kanaliseres til områder utenfor krigssonene, direkte gjennom landsbyråd og demokratiske krefter i landet. Rødt krever at de drøyt 1 mrd. kronene som årlig går til NATO-krigen skal omdisponeres til sivil og humanitær støtte.
- En viktig grunn til at hjelpeorganisasjonene krever dette, er at en del av krigsstrategien i Afghanistan nettopp har vært å koble militære operasjoner og humanitær innsats direkte sammen. Sitatet fra forsvarssjef Sverre Diesen til høyre illustrerer dette godt. Norske myndigheter stiller seg fullt og helt bak denne strategien. Norges kontingent av soldater i Meymaneh er et eksempel på noe som kalles et Provinsial Reconstruction Team (PRT), hvor militære og sivile skal jobbe tett sammen i bestemte, beskyttede byer. Denne strategien innebærer et fundamentalt brudd med det har vært hovedprinsippene for humanitært arbeid helt siden Røde Kors' grunnlegger Henri Dunant i 1864 slo fast at man skulle skille humanitært fra militært arbeid ved at hjelpearbeidere skulle hjelpe alle trengende. Konsekvensen er at man setter hjelpearbeidernes liv i fare, svekker hele den humanitære innsatsens legitimitet og også setter de som skal motta hjelpen i en veldig vanskelig situasjon.

Sverre Diesen:

”Comprehensive Approach-konseptet” – et tett bånd mellom sivil og militær innsats som følger av at de utgjør komplementære deler – henholdsvis den offensive og defensive del – av en samlet strategi.”

”... dette vil kreve at militære operasjoner og sivil hjelpeinnsats koordineres innenfor rammen av de samme, effektbaserte operasjoner, der også de sivile bidragsyterne må finne seg i å være en brikke i den overordnede plan.”

- ◇ Krigen er feil uansett, men det er likevel interessant å merke seg hvor lite penger som faktisk har blitt brukt på gjenoppbygging og humanitær hjelp. USA har brukt 10 ganger mer på å krige enn på den humanitære siden. Sjøl om man skulle være uenig i prinsippet om nasjonal sjølråderett og til og med kjøpe de naive argumentene om at motivasjonen er fred og demokrati, må det likevel framstå som hult og avslørende når man i praksis bare er villige til å bruke småpenger på å hjelpe dette utfattige landet på andre måter enn ved å slippe bomber i hodet på dem.
 - ◇ Norge framstilles jo som en humanitær stormakt. Men sjøl norske staten har brukt over dobbelt så mye på krig som på humanitær hjelp. (I 2009 skal man bruke 1,3 mrd. på krig, og 700 mill. på humanitært arbeid, men bare 500 av disse skal brukes i 2009.
- Kvinneres kår i Afghanistan har vært lite å skryte av både før og nå. Men når det vestlige soldater i praksis bidrar med, er mer utrygghet og ustabilitet, er det kvinner og barn det går hardest utover. Det er helt selvmotsigende å påstå at man skal bombe, okkupere og gå til krig for å frigjøre noen.
 - ◇ At enkelte kvinner fra øvre sosiale lag i Kabul har fått større frihet, er selvfølgelig utmerket, men for vanlige afghanske kvinner har krigens redsler betydd en forverring. Kvinner kan ha nytte av utvidelser av deres formelle rettigheter, men så lenge det hersker krig og akutt nød, blir disse noe kun et privilegert sjikt har konkret nytte av. For å utvide vanlige afghanske kvinners reelle frihet og muligheter, trengs det en grunnleggende trygghet og et minimumsnivå av velstand og dessuten en mer gjennomgripende endring av kvinnesyn og kulturelle forestillinger om kvinners og menns roller og verdi, må nødvendigvis komme som resultat av kulturelle prosesser og politisk kamp, ikke som et vestlig diktat ovenfra.
- En ny lov som trådte i kraft 27. juli 2009, etter å ha blitt godkjent av president Karzai, legger opp til egne rettsregler for den shiamuslimske delen av befolkningen (ca 15 %). Denne loven gir ektemenn rett til å sulteføre sine koner om de nekter dem sex, pålegger kvinner å be sin mann om tillatelse til å ta seg arbeid utenfor hjemmet og fastslår at bare fedre og bestefedre kan ha foreldreretten til barn.
 - ◇ Når flere og flere nå innser at krigen i Afghanistan ikke kan vinnes militært, men at det må forhandlinger til, sier denne loven faktisk nokså mye om hva man kan ha i vente. Fordi verdier som demokrati og kvinners likeverd har blitt forsøkt dyttet nedover afghanerne ovenfra og med kuler og bomber, er det liten grunn til at disse verdiene vil få stor oppslutning så fort afghanerne får lov til å styre seg sjøl. Man kan tvert imot se for seg at de i hvert fall midlertidig vil få minsket støtte, fordi de assosieres så sterkt med okkupantmaktene. Da vil afghanerne ha betalt en utrolig høy pris for dette mislykkede vestlige forsøket på å forme det afghanske samfunnet i sitt eget bilde, en pris i form av kaos og nød i det som allerede fra før var et av verdens aller fattigste land.
- At krigen i Afghanistan ikke handler særlig mye om kvinners rettigheter eller forferdelse over Talibans forakt for menneskerettigheter, viser blant annet følgende eksempel:
 - ◇ Fram til 1998 ble Taliban oppvartet og hyllet av Vesten, som satset på at stabiliteten de brakte etter mange års borgerkrig, kunne muliggjøre bygging av en oljerørledning gjennom landet. Clinton-administrasjonen stilte seg i positive til samarbeidet og sa de «kunne leve med» manglende demokrati og Talibans behandling av kvinner.
- Målet med Afghanistan-krigen var aldri var å frigjøre kvinner. Kvinners situasjon ble neppe vurdert en gang da man valgte å innvadere, for det er helt andre interesser som skaper krig i verden enn kvinners interesser. Mange ganger møter krigsmotstanderne anklager om å være naive. Men det er virkelig ikke krigsmotstanderne som er naive, men derimot de som tror at USA og NATO drives av avsky for Talibans terror, eller frykt for Osama bin Laden, eller til og med for frigjøringen av Afghanistans kvinner. Kvinners rettigheter vinnes ikke med bomber og granater. Rødt mener at norske soldater må trekkes ut fordi Norges krigsbidrag er med på å legitimere en krig som er grunnleggende imperialistisk og kvinnefiendtlig.
- SV la seg på en linje der de ikke støttet kravet om å hente norske soldater hjem fra Afghanistan, men ment at ”man heller må delta i diskusjonene innad i NATO for å få hele NATO til å trekke seg ut”. SV’erne har framstilt det som at det ikke vil monne å trekke norske soldater hjem. Å mene at Norges lille og ekstremt USA-lydige stemme vil monne *mer* enn det tydelige signalet det vil være å slutte å delta i krigen, slutte å legitimere en krig som er både imperialistisk og kvinnefiendtlig, er en nokså absurd påstand.

- ◇ Mer alvorlig er det at SV'erne via dette har klart å langt på vei lamme den norske krigsmotstanden gjennom å gå mot og dermed hindre at Fredsinitiativet skal støtte kravet om å stanse norsk krigsdeltakelse. De tvang dermed fram dannelsen av et eget Hent soldatene hjem-initiativ.
- ◇ SV-landsmøtet i mars i år vedtok at SV nå skal gå inn for at Norge skal avslutte de militære bidragene til krigen i Afghanistan. Fortsatt har de imidlertid latt være å protestere mot at regjeringa har økt den norske krigsstaben. Det er lov å håpe at Rødt på Stortinget skal kunne få dem til å være med på å styrke krigsmotstanden i tiden som kommer.
- Rødt er det eneste partiet som vil hente de norske soldatene hjem. Vi tror fred skapes med ABC, ikke AG3.
- For mer bakgrunnsinfo se Rødt sitt Afghanistan-hefte.